

talaia
a grupació excursionista
VILANOVA I LA ORELLA

REVISTA D'EXCURSIONISME

Núm. 265 - JULIOL-AGOST-SETEMBRE 99

TECNICS

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

Picapedrers, 3 - Tel. 93 814 32 46
VILANOVA I LA GELTRÚ

NOUS
CURSOS

MATRÍCULA
GRATUÏTA!!!

CURSOS HOMOLOGATS PER L'A.E.C.E.I.

Introducció als ordinadors

MSDOS - Windows 3.11 - Windows 95

OFIMÀTICA: Word - Excel - Access - Powerpoint

PROGRAMACIÓ: C - Pascal - Visual Basic - Basic

C++ - Delphi

DISSENY: AutoCAD - PageMaker - CorelDraw -

3D Studio - Photoshop

MECANOGRAFIA: per ordinador i convencional

Classes particulars i per a empreses: i, a més,
CURS AVANÇAT A LA XARXA INTERNET

BEEP

ORDENADORES

Concessionari oficial:

EPSON COMPAQ TOSHIBA ZENITH RICOH

Tota classe de consumibles
i material d'informàtica

C. de l'Aigua, 14
Tel. 93 814 12 96
08800 Vilanova i la Geltrú

NO LIMITS SPORT

Estem amb tu

10% dte. per a tots els socis

Vilanova i la Geltrú
Rbla. Ventosa, 3-5
Tel. 93 815 50 98

Vilafranca del Penedès
C/ Santa Digna, 3-5
Tel. 93 817 21 50

FEROPTICA

Professionals de la visió

EL PERQUÈ DE LA QUALITAT

EL PERQUÈ DE LA VARIETAT

EL PERQUÈ DE MOLT MÉS

**LA PARELLA DE VIDRES DE
SOL GRADUATS 4.900 PTES.**

c/. **CAPUTXINS, 36**
VILANOVA I LA GELTRÚ

**ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1 H.**

VIDRES VILANOVA

roure

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 893 17 96

OFICINES I VENDA

Pare Garí, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99

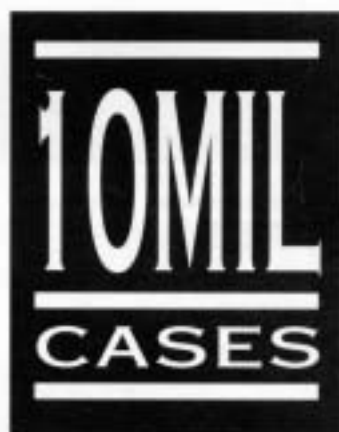

EQUIPAMENT TÈCNIC ESPORTIU

C/ Galileu, 64 - Telèfon 491 49 98 - 08028 BARCELONA

BUS - 52 - 53 - 56 - 57

- L1 - L5 Plaça de Sants
- L3 - L5 Sants Estació

*Les millors finques
al millor preu*

C/ Manuel de Cabanyes, 14 (a 59 m de Correus) - Tel. 93 814 43 33 - VILANOVA I LA GELTRÚ

Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
http://www.teleline.es/personal/aetalaia
e-mail: aetalaia@suport.org

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

JULIOL - AGOST - SETEMBRE 1999 • Núm. 265

EDITORS

Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Agustí Poch i Parés

CONSELL DE REDACCIÓ

Josep Blanes i Minguez
Salvador Butí i Papiol
Blanca Forgas i Puigvert
Carles González i Nogués
Agustí Poch i Parés
Joan Raventós i Hill
Jordi Vidal i Simon

IMPRESSIÓ

Gràfiques Uopart
Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Noya
Tel. 93 891 03 12
DIPÒSIT LEGAL
B-24.619-90
PREU DE VENDA
500 PTA
TIRATGE
600 exemplars

Foto portada: El dos Xavis penjant del pou de 33 metres de la cavitat
A-69, al massís del Cotella.

Autor: Joan Rodríguez

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, l'A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencionin el nom de la revista, el títol de l'article i el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'A.E. Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indicarà el títol de l'article i el nom i cognoms (o pseudònim) de l'autor/a. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines.

El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o diapositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autor/a aniran escrits en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al darrere de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a molt a final del segon mes de cada trimestre: febrer, maig, agost o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En cooperació amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

5 EDITORIAL

Equip de Redacció

6 DEL GARRAFENC MONTGRÓS AL MONTBLANC

Antoni Ordovàs

9 CAMPANYA COTIELLA AGOST 1999

Joan Rodríguez

12 LA MASIA D'EN SERÓ

Vicenç Carbonell

14 LA LLARGA GLACERA DEL VATHLEITÓS

Gil Blanch

17 XXXV Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" L'ALBERA (II)

Salvador Butí

19 EL DIA QUE VAM PUJAR AL TRIGLAV

Quet Vinyals

21 CRÒNICA DEL COTARRO TALAIENC

Equip de Redacció

23 PETRETXEMA: alçada modesta, paisatge insòlit

Miquel Bernadó

26 Introducció a l'espeleologia VII CASCOS

Salvador Belchi

28 DE LES PEDRES INQUES ALS CIMS DELS NEVADOS

Andreu Ferrer

32 L'entrevista: MANEL PRATS I BAYO

Josep Blanes

36 El hobby d'aquest estiu (36) LES BARRAQUES DE VINYA I ELS MARGERS - II

Joan Lluís Sivill

38 Notícies i comentaris

Consell de redacció

Sembla que el món del senderisme està en efervescència, no solament perquè la Federació estigui revisant la forma de gestionar els senders, sinó també perquè molts organismes, ajuntaments, consells comarcals, associacions d'empresaris turístics, etc., s'han adonat que disposar d'una xarxa de camins ben senyalitzada pot ser bo per a la seva economia o per la de la zona que representen.

En principi, això és bo, però cal no perdre el nord i cal pensar que el fet que algú tingui un restaurant no ha de fer variar mai un itinerari, ni l'interès perquè un GR passi per tal poble ha d'impedir que el senderista es perdi un paisatge o un indret interessant.

No sabem quins criteris seguiran els organismes encarregats de definir els senders en el futur, però caldrà que els interessos econòmics estiguin en segon terme, encara que cal reconèixer que és difícil, sobretot si qui paga és algú interessat. Caldrà, sobretot, que els senders es facin pensats per ser caminats i no solament per publicar la guia, com ha passat darrerament amb alguns d'ells.

Els senders no s'han de traçar per fer curses de resistència ni caminades per pair, i la possibilitat que al final d'un tram es pugui tornar a casa és fonamental, sobretot si tenim present que al nostre país la xarxa de llocs per pernoctar -a l'estil de les "Gites d'etape" franceses- és inexistent.

Des del nostre punt de vista, caldrà donar més protagonisme a les entitats excursionistes, que a la llarga són les que, a través dels seus associats, més els utilitzaran i els únics organismes amb capacitat per mantenir-los en bones condicions amb pocs diners.

editorial

DEL GARRAFENC MONTGRÒS AL MONT BLANC

Els Alps han estat i són, per als muntanyencs-excursionistes, una fita prodigiosa que una vegada o altra s'ha d'anar a pelegrinar. Una serralada que fa de partió a diferents estats de la vella Europa, amb denominacions canviants segons sigui la regió que travessa, mantenint, però, en tota la llarguíssima extensió que ocupa, el genèric nom dels Alps.

Ja fa alguns anys, l'estiu del 1959, després d'anteriors ajornaments, vaig fer cap a la cosmopolita localitat de Chamonix, a l'Alta Savoia, amb la presumptiva idea d'ascendir al Mont Blanc. Era una excursió que feia en solitari, no per desig -que seria irracional-, sinó més aviat per manca de companys que, per diverses situacions particulars, no hi pogueren participar.

Parada la tenda en el càmping de Biolay, als afores de Chamonix (una magnífica arbrada d'avets tocant a l'estació de Montenvers), el dia següent de l'arribada tingué la bona fortuna de conèixer una colla d'excursionistes barcelonins, de Gràcia,

Massís del Mont Blanc
des de la vall de Chamonix

que allí eren, també, acampats. Un grup ja havia pujat al cim, no obstant això, un component d'aquelles cordades, en Joaquim Gai, repetia l'ascensió juntament amb en Joan Esquerra, company que no havia pogut prendre part en aquella sortida inicial. I així fou com m'hi afegí, mercès a l'amistosa atenció dels referits excursionistes, per compartir plegats l'ascensió al Mont Blanc.

El tracte entre la gent de muntanya, deixant de banda exigües excepcions, té la virtut de crear lligams de companyonia, la qual cosa enalteix el gremi. Deu ser per allò que, a estones, la seguretat depèn de tots per a tots i, tal vegada, l'ambient condiciona el comport.

A l'endemà, marxàrem d'hora amb l'autobús de línia envers el poblet de les Houches, distant uns vuit quilòmetres, i allí

mateix pujàrem en un telefèric fins a Bellevue, una àmplia carena a 1800 m, lloc per on passa un tren cremallera procedent de Saint Gervais. Arribat el trenet, aquest ens deixà a Bionnassay, le Nid d'Aigle, a 2364 m, al final del trajecte mecanitzat. Des d'aquell indret començava a peu l'ascensió al Mont Blanc. Anant guanyant desnivell per un senderó entatxonat entre llosanques, a trams encinglerat, férem cap a la banda dreta del 'couloir' de Gouter, empinada pala de neu provinent de l'agulla que li dona nom. Llavors s'havia de travessar el gran pendent (ara diuen que s'hi troba un passamà), i ans de fer-ho s'havia d'observar que no hi hagués cap pedra en camí que, amb rabent xiulet, caigués de dalt, quan la neu es comença a reblanir. Creuat el 'couloir' i fent un poc més de recorregut aparegué el refugi de la Tête Rousse, a 3167 m. No ens hi aturàrem gaire; el temps just per encordar-nos els tres companys i reprendre de nou la pujada perquè... Vatu! A 700 metres d'allí, enlairat, es divisava una minúscula construcció, el refugi Gouter (tots els refugis pertanyen al Club Alpi Francès, CAF), penjat en l'esperó de l'agulla, ben a prop de la seva cuspide.

Refugi de Tête Rousse amb l'Aiguille de Bionnassay. Foto: A. Ordovàs

Refugi du Goûter. Foto: Antoni Ordovás

Pas a pas, per canaletes i gegantins graons, relleixos que des de baix no es detectaven, grimpant en un gimnàstic exercici, després de tres hores escasses, aternyiem el refugi on havíem de passar la nit. L'aèria ascensió donava com a resulta el trobar-te amb una construcció bastida en bona part de fusta i folrada a l'exterior amb una xapa de coure, una gàbia de Faraday, per protegir-la de les tempestes elèctriques. En havent fet saber al guarda la nostra presència,

d'esquerdes i rimaies. Massa ingent de glaç en la base de l'agulla homònima perllongada per una esmolada cresta que ocultava nous horitzons.

A França, el sopar se serveix al capvespre amb rigorosa puntualitat i, en concret, en un refugi d'altura, pareix que es despaxa amb més promptitud. Un potatge calent, una espècie de sopa concentrada, un sobri 'coubert' acabat amb un làctic condicionava el nocturn repàs. Abans d'anar a descansar,

atreia esplaiair-se donant una llambregada a l'envolt. Les ombres de l'ocàs començaven a envair la glacera, al temps que la darrera claror fugia a cotes superiors fins a desaparèixer. La latrina era emplaçada en una petita cabina i disposava una discreta obertura que es perdia en el buit. Era l'hora d'entaforar-se en el sac, damunt de les lliteres comunes, esperant que vingués la son. Amb tot això, encara hi feren cap un petit grup de muntanyencs, fet que contribuï a restringir més l'espai que ocupàvem. Aquell estiu s'estava treballant en un nou refugi ben a prop d'aquest. La quietud del siti i el cansament no donaven, però, prou estimul per poder agafar

la dormida, i a mesura que la nit tancava l'ambient que respiràvem començà a fer-se sufocant i el silenci s'acabà. A defora, en descendir la temperatura, a intervals, feia espetegar l'envoltura de coure, talment una violenta cinglada causada per la contracció. I un símptoma nou s'afegí a pertorbar el descans. Es deuria tractar de l'anomenat mal de muntanya, en sentir una sensació de malestar, com si et premessin insistentment el cap. Els 3.800 m on està ancorat el Goûter, en podien ésser els causants. Aleshores, amb aquests contingents fent de capçal comences a cavil·lar, congregant pensaments, esbrinant conclusions, perquè hom es troba endormiscat en un refugi arrapat al flanc de la gran muntanya que, una ventada -pareix- se'l podria endur com un pàmpol tardorenc.

Dôme du Goûter i el Mont Blanc. Foto: A. Ordovás

Als nombrosos cossos que jeien -que majoritàriament eren francesos, italians, alemanys i d'altres nacionalitats, a més a més dels tres catalans que hi érem-, se'ls sentia el respir compassat o algun esbufec esgotat, cadascú contenint el seu cosmos interior, diferent i tan semblant, a voltes. Un mateix propòsit ens aplegava, compartint aquell prestatge auster i valuós. Divagacions que anaven i venien sense deixar-ne cap de resolta... Farà bon temps? Era una raó preocupant, tot i que la 'météo' de Chamonix donava per estables les pròximes hores. Aquest cim dels Alps, assequible per la via normal per a tothom que posseeixi un cert entrenament, una ruta clàssica que seguïem, podia, no obstant, canviar bruscament la seva aparença si els contratemps es conjuraven. Aquelles primeres ascensions dels pioners del segle divuit i de més cap encà; històries atzaroses de guies i clients. Nosaltres anàvem per 'lliure', i tot i tenir alguna experiència pirinenca, les glaceres que

Glacera de Bionnassay des del refugi Goûter. Foto: Antoni Ordovás

vèiem et deixaven bocabadat. Fins aquell present, l'excursió sortia segons el previst. Els entrebanys que s'havien hagut de superar! Reculant 40 anys, veus els requisits restrictius que s'interposaven per sortir a l'estranger. L'obtenció del passaport, que es perllongava en la seva expedició, visats... Pel 59 s'inicià una tènue línia aperturista de caire comercial, i a l'Estat francès, la moneda del franc vell donaria pas al 'nouveau' FF. A Chamonix, hi havia unes botigues de material esportiu que enlluernaven: cordes de niló, sacs, piolets de renom... Llavors anava proveït d'un d'aquests estris per tallar el glaç, una peça matussera, sense patent, però que la gent de l'A.E.Talaia, a l'igual que molts excursionistes, en feien bon ús per les tresqueres pirinenques.

A mitjanit les planxes metàl·liques emmudiren, i al final una sopor m'enval. El transcórrer de les hores es feia tan aviat lent o d'un ràpid escolament, sense que això fos obstacle perquè l'inconscient m'advertís que algú ja es començava a bellugar, xiuxiuejant amb un no sé qui. Podrien ser les dues de la matinada. A les tres ens llevàvem nosaltres i després d'abrigar-nos amb tota la roba disponible passàrem al menjador on el guarda ens preparà un cafè amb llet. A continuació, ens calçàrem els grampons, ens encordàrem i amb el piolet a la mà sortirem a l'exterior i, pel darrera del refugi, s'inicià la pujada seguint unes traces de neu endurida que ja no deixàrem en tota la ruta.

En ser les quatre tocadades, la nit

A. Ordovàs, Joaquim Gal i Joan Esquerre assolint el cim del Mont Blanc a les 8 del matí. Foto: A. Ordovàs

era patent, però es detectava una vaga claredat a causa de la blancor del medi, ressaltat pel birbillejar de les estrelles, suficient per veure on posaves els peus. La freda serena augurava un dia transparent. Al davant, hi marxava en Joaquim; al mig, en Joan, i aquest que ho descriu tancava la comitiva. Dúiem un ritme pausat i pareixia lent, però és un bon sistema per adaptar-se a l'altitud. Prompte s'excediren els 4000 metres, i el respirar a fons feia un bé per dissipar la migranya. A mig pendent del Dôme du Goûter començà a clarejar, i en arribar a la pròpia cúpula, llavors sortia el sol i la mirada humida pel fred parpellejà en l'espectacle. Davallàrem suaument una tirada per reprendre l'ascensió vers el proper refugi Vallot, a 4362 m. No entràrem en aquest resguard d'emergència per tal d'evitar efectes de nyonya per l'aire covat que pogués haver-hi. Només vam prendre un mos i, sense dilació, seguirem vers l'onduada cresta formada per la Grande i Petite Bosses. Ens precedien dues o tres cordades i al darrere, tres o quatre més; una, integrada per un guia, client i portejador. La cresta s'anava estrenyent en l'esmentada 'arête del Mauvais Pas', la Tournette, i enfilant l'aresta cimera cenyida per ambdós costats de vertiginoses vessants, més pregonament pel costat italià, a les vuit del matí assolíem el cim del Mont Blanc. Un cim allargassat, relativament

folgat, des d'on s'albiraven confins indefinits, però admirats. Vers l'est, el Dom, el Cervin i el Monte Rosa sobresortien hegemonics. Més properes, les valls del Piemont, la Savoia, el Valais amb nuvolets sense inèrcia per remuntar les altures. Bellesa de les muntanyes a trets d'irascible faç. Insubjugats dominis, si de cas et deixen uns breus minuts perquè amb humil traç puguis amytjanar en la seva inspiració i puixança. Instants afranquits per eixir càntics, sovint imprecisats en gargots de mística pronunciació. Uns menys deu graus de mínima, un dia esplèndid, mitja hora d'estada, un tast de fruits. Era el 5 d'agost, festivitat de la Mare de Déu de les Neus, patrona de la ciutat de Vilanova i, possiblement, fóra el primer vilanoví, un talaienc (anys a venir en continuaria un estol) que ascendia al cim més elevat dels Alps i del nostre continent.

En regressar, ens retrobàrem amb les darreres cordades que o bé et deixaven passar o bé te n'apartaves tu. En dues hores, érem al refugi on, després de recollir les motxilles (en dúiem una en la pujada) i signar en el llibre registre, desgrimpàrem per l'esperó fins el Tête Rousse. Allí es varià el camí d'anada i vam seguir recte avall per una tartera imponent que ens deixà al marginal dret de la glacera de Bionnassay. Aleshores, tot era qüestió de vorejar-la, a tombs fent la bruixa, per les estables cassoles de la vorera, fins acostar-nos a l'estacioneta del Nid d'Aigle. A les Houches, vam prendre una 'birra' refrescant i a quarts de sis de la tarda els tres amics entràrem al càmping de Chamonix.

Antoni Ordovàs
Agost de 1999

Glacera del Gigant i Val Blanca; al fons l'Aiguille Verte. Foto: Ordovàs

CAMPANYA COTIELLA AGOST 1999

Fa calor, però hem arribat fins aquí per fer una feina i la farem.

De la gran dolina surt una fresqueta que és d'agrair, el glaç que conté està net i a la poca estona deixarem la nostra trepitjada.

El martell comença a picar, i molt aviat el primer ancoratge quedarà muntat. Amb el ritme del martell

perforant la roca, venen i se'n van pensaments i sensacions: d'alegria, tristor, nervis, calma, fred, calor, eufòria, decaïment; trobarem una gran cavitat o a cas serà petita? Tan se val, l'important és divertir-se i gaudir de la natura com els espeleòlegs ho saben fer.

Un passet estret obra un món desconegut, i a través d'un rappel profundim en ell.

La sala és gran i cada un de nosaltres busca la continuació de la cavitat. Fa fred però no es nota, un grau tres dècimes segons el termòmetre, i de sobte un crit: "S e m b l a que sigui per aquí". Un pouet de dos metres precipitat de grans blocs queda als n o s t r e s peus i un m e a n d r e curt ens

convida a passar. És fantàstic, un pur de vuit metres baixa per sota de nosaltres.

Toca esperar, un company torna amb la música del martell, temps que l'esperit aprofita per bombardejar amb més sensacions. El fred ara es nota, podria anar a veure aquella finestra o millor el final de la sala gran, però no, estic aquí esperant i omple l'esperit d'emocions.

Un nou meandre al final del pou torna a alimentar les nostres esperances, però aquest vol cobrar peatge i demana un major esforç que l'anterior. Per què costa tan passar per aquí? Resposta: "Companys aquí sota hi ha un gran pou". Això és massa. Agafem una força increïble, tothom vol baixar primer aquest rappel, però això és un treball d'equip i amb una persona que baixi s'endurà dins del petate els nostres esperits. Mentrestant, el nostre cos espera el seu torn per baixar.

Increïble, una trentena de metres pel mig del conducte vertical, la cavitat tira avall, la corda rellisca per la teva mà, el so de la corda amb el fregament del davallador

Part de la muralla del Circ d'Armenya. Foto: Xavier Galisteo

El petit refugi d'Armenya i el nostre campament base. Foto: Xavier Galisteo

Dolina i pont de roca. Foto: Xavier Galisteo

i un aterratge perfecte són més impressions, però encara en volem més.

Sento l'inconfusible ritme el martell. Quin grup

Estesa de material, preparant-nos per a l'a feina. Foto: Xavier Galisteo

d'espeleòlegs més compacte, quina sort la meua d'haver anat a parar dins d'aquest equip, són fantàstics i, a sobre, els meus amics.

Al davant instal·lant més ancoratges per baixar un

altre pou i per darrera topografiant la cavitat acabada de descobrir, presa de temperatures, analítiques de l'aigua, mesurament del gruix que té el gel a l'entrada (uns 14 metres), troballes de fauna i de fòssils... En fi, una

Baixant al pou de neu de la dolina de l'A-69. Foto: Xavier Galisteo

El Joan burlant i l'Isidre esperant el seu torn. Foto: Xavier Galisteo

El Xavier Galisteo passant el pas estret d'un meandre. Foto: Joan Rodríguez

gran feina i per sobre de tot això més sensacions: treball en equip, companyerisme, amistat a les entranyes dels Pirineus d'Osca.

El Grup d'Espeleologia Talaia va demanar en el seu

moment una zona de treball, a les federacions pertinents, que està al Massís de Cotiella, als Pirineus d'Osca. Aquest any és el primer en prospectar la zona pel grup amb uns resultats molt positius segons els objectius

Paisatges de camí a l'avenc. Foto: Xavier Galisteo

Ja quasi hi ets, Isidre! Foto: Joan Rodríguez

marcats. Esperant la participació de tothom, tan de la Talaia com de gent de fora, en properes campanyes, desitjo agrair a aquesta entitat les sensacions que rebo des de fa uns quants anys, cada vegada que tinc la possibilitat de gaudir de la muntanya amb ells.

Rebreu notícies de la secció referent a la campanya Cotiella'99 d'aquí a poc temps amb les troballes i fotografies de la campanya realitzada del 8 al 15 d'agost d'enguany. Gràcies.

Joan Rodríguez

LA MASIA D'EN SERÓ

Introducció a la mutació escènica de l'entorn de la ciutat

Qui recorda els voltants de Vilanova i la Geltrú de fa cinquanta anys? Els que en tenim més, no cal dir que els veiem totalment canviats. Només direm que, per la part de ponent, els carrers de Vilanova acabaven a la **rasa d'en Miquelet**, aleshores curulla de sínies. I més enllà, camps i més camps. Passat el **torrent de Sant Joan o de Ramusa**, mirant des de la banda de mar cap a muntanya, solament hi veïem el **xalet de l'Ortoll**, el **mas Codina**, el **Molí de Vent** i la **masia d'en Seró**, lloc on començava la tranquil·la **Collada**, cruïlla del **Camí Vell de Cubelles** amb la **Carrerada**. Ran d'aquest camí ramader, l'any 1962 s'hi instal·laren els **Franciscans**, gairebé solets.

Proveu de donar una ullada des de la Vila al mateix paratge. No podreu fer-ho perquè les noves construccions impedeixen de veure-ho tot d'un cop. Un cop la ciutat va travessar l'esmentat torrent de Sant Joan (1968), no s'ha parat de créixer, especialment de la **carretera de Cubelles** cap amunt. Des d'aquesta fins als **Sis Camins** és una continuïtat d'edificacions, i per acabar-ho d'omplir, es va urbanitzar tot el que era a ponent de **Sant Joan** (ara en diuen l'Aiguacuit), des d'**Enveja** fins al sector del **Banderer**, és a dir, completant la part de llevant del torrent. Però, a més, s'està ajuntant la barriada del **Molí de Vent** amb l'**Aragai**, fins fa poc aïllat de la urbs i actualment un barri en plena expansió de poblament. Fet i fet, ja som a mig camí de Cubelles, tant pel costat de l'Aragai com per

la part de **Somella**, més enllà dels **Sis Camins**, en un sector que aviat s'enganxarà amb **Santa Maria**. En el seu dia, ja fa anys, els vilanovins vam ocupar bona part de la demarcació parroquial de Cubelles que encara conserva els feligresos que hi ha a ponent de la línia que uneix el **mas d'en Palau** amb el **mas de l'Esquerrer**, però no passarà massa temps que tot aquest espai estarà edificat. Els terrenys del **pla de Somella**, el **mas Joliu** i de **Santa Llúcia** a l'**Esquerrer**, esperen amb candeletes el canvi de preu del seu sòl. Quan això estigui aprovat, Vilanova tornarà a la seva mare Cubelles.

Pel que fa a la part de llevant de la **Geltrú**, està succeint un fenomen semblant. Fa molts anys, es va traspasar amb cautela el **camí de Sant Cristòfol**, més enllà de la **sínia del Gall**, construint les

cases de la RENFE i els **blocs Olià**. Avui, la barriada ha anat al llunyà **torrent de la Piera**, ha creuat la **ronda d'Europa** i s'ha ajuntat amb les Roquetes de Ribes des de la **Masia Nova** a **Solicrup**. Amb aquest ritme, d'aquí a dos dies viurem en una conurbació que anirà des de Cubelles fins a Sitges, i això vol dir que Vilanova i la Geltrú i els pobles de la rodalia es fan grans, massa grans. És un fet que la fesomia de la ciutat canvia constantment i ningú no sap quan acabarà aquesta tendència.

LA MASIA D'EN SERÓ

Prop del centre faltava omplir un buit, i ara s'ha donat llum verda per edificar-hi. Es tracta del sector de la masia d'en Seró. Cada masia té la seva història i aquesta també la té. Sota la masia era sòl urbanitzable des de l'any 1983. Els terrenys són a ponent del carrer

Masia d'en Seró (1990). Foto: Vicenç Carbonell

de Joan Fuster, vial format per cases unifamiliars. Per urbanitzar des dels darreres d'aquests edificis fins a la masia, s'ha discutit molt entre els veïns i el promotor per trobar una solució idònia als interessos de tots. Conservant la masia, han començat les obres d'onze blocs i una filera de cases aparellades. Així, quedarà completada una barriada sorgida en un lloc del qual ningú recorda el nom que tenia abans d'haver-hi la masia d'en Seró, relativament moderna, de l'any 1854; és a dir, que no és una masia molt antiga, com tampoc ho són el xalet de l'Ortoll i el mas Codina, que ja esperen el seu torn.

El cas de la masia d'en Seró va començar quan l'indianà Antoni Miró Pascual, àlies Seró que era propietari de la **masia Galceran** va construir una casa en un terreny situat al costat de la Carrerada, a tocar de la **creu de Sant Gregori**, en una partida que antigament era coneguda per **quadra del Papiol o del Vinyet**, demarcació documentada des de l'any 1358, d'on un administrador del santuari de Sitges treia beneficis, almenys fins al segle XVIII. En aquest paratge, en Seró féu edificar "una quinta" o "casa de recreo en el campo", que en deien aleshores. La mansió és un gran edifici de dos pisos, d'on surt una grossa torre quadrada. En aquell temps, un xaletàs. Com que disposava de dues masies, la de la carretera de Vilafranca era anomenada "Masia den Saró de dalt" i la nova "Masia den Saró d'abaix". També posseïa una casa a Vilanova i una s'nia portada per l'hortolà Bonet, la

família del qual va ésser després masovera de la masia.

Quan Miró ja portava anys a la casa, el 1866 un gran aiguat va fer caure "el mirador de la gran casa de campo sobre la colina llamada la Collada". Aleshores, a més de l'amo, hi vivia el masover Ventosa, que abans de finir l'àvia va veure morir un fill i un nét (1868 i 1873). Poc després, l'any 1874, va morir l'amo, Antoni Miró, solter de 69 anys. Durant aquella dècada, la casa era coneguda per "Masia den Saró Collada" i també "Masia Miró".

Els hortolans Bonet, que l'any 1841 ho eren del pare Antoni Miró Urgellès, el 1876 es van quedar sense feina en ésser urbanitzada la s'nia per tal de prolongar la Rambla, i van passar a fer de masovers dels hereus Miró vivint a la masia fins a primeries del segle XX. Un dels hereus era Elies Miró Soler (1826-1895), un indianà que habitava a la plaça de la Font de Ferro, erigida amb cabals llegats pel difunt. Els seus successors es van fer amb la "Masia San Gregori", ubicada a la "Cuadra del Vinyet" en terrenys per on passava el "camí Aregay", ran del "Molí de Vent" (1895-1897).

Els masovers Mateu, que procedien del **mas Roig**, ja eren a la masia d'en Seró l'any 1910, quan era propietat d'Antoni Catasús, indianà de Sitges (1857 - 1932), al qual succeí el seu fill Trinitat (1887-1940). Els Mateu, amb més pena que glòria, foren masovers fins a l'any 1949. Desgràcies familiars, la guerra civil

i un llarg etcètera, obligaren a marxar de la casa una vídua i la seva filla, que avui recorda el lloc on va néixer amb gran delit investigador.

Darreres informacions assenyalen que el treball de camp el seguien els masovers Amell, de procedència canyellenca, que també hi feren estada molts anys.

Actualment, la masia d'en Seró, un xic descurada, espera ésser absorbida pel nou entorn que li ha tocat viure. S'ha acabat la seva més que centenària solitud.

El renom Seró, que ja portava Antoni Miró Urgellès l'any 1818, en el segle passat s'escribia "Saró", però a partir de 1914 es documenta amb la grafia actual. Sembla que té el seu origen en una ascendent, tieta soltera, **Serafina Miró**, que morí l'any 1846 amb vuitanta anys. El motiu Seró també existeix a Igualada. A més, és un poble de la Noguera.

Vicenç Carbonell Virella

Bibliografia

Diari de Vilanova i la Geltrú. Anys 1854, 1855, 1866, 1868 i 1874.

Arxiu Municipal de Vilanova i la Geltrú. Reg. núm. 1553, 1558, 2650 a 2652 i 2680 a 2685.

Diversos autors. Els carrers de Vilanova i la Geltrú. Núm. 2, pàg. 40.

Treball d'investigació de la senyora R. M. M. i V., filla de la masia.

LA LLARGA GLACERA DEL VATHLEITÓS

Són quarts de sis de la matinada del diumenge 4 de juliol de 1999, les primeres llums de l'alba comencen a insinuar-se sobre la carena que domina la vall i s'endevina, ja, la silueta de l'únic pi negre que ha sigut capaç de sobreviure en aquelles alçades rocalloses batudes pels vents i els núvols. És en aquesta hora màgica, en què fins i tot l'aire sembla adormit, quan, de sobte, un sec cop metàl·lic marca l'hora de partir. S'ha obert la porta del refugi Ledormeur, a 1.920 m, i un primer grup de francesos es posa en marxa cap al cim, 1.230 m més amunt. Darrera els francesos, surten del refugi els pocs valents del nostre grup que han preferit passar la nit impregnats de "calor humano" en un petit refugi pensat per a no més de 15 persones i on se n'hi havien encabit ben bé una vintena. La resta, que hem dormit al ras, sota un cel on, afortunadament, els estels han brillat més que els núvols, comencem el dia espolsant la rosada de sobre els sacs. A hores d'ara, l'esplanada de davant del refugi és un cau d'activitat il·luminada per les flames blaves dels fogonets. És l'hora d'esmorzar! I més enllà, una filera de llums de frontals indiquen el camí cap a la glacera que condueix al cim.

Aquesta història, però, com acostuma a passar amb les sortides de la Talaia, havia començat 24 hores abans, el dissabte al matí, al davant de l'estació de Vilanova. Va ser llavors quan una caravana de cotxes havien marxat a buscar els Pirineus, tot recollint un petit grup al Vendrell i parant per esmorzar a les portes de Huesca. Des d'allà, els cotxes havien enfilat amunt per arribar, poc abans del migdia, al punt culminant

El grup al parking del Plan d'Aste. Foto: Carles González

del coll del Portalet. Fou en aquest punt, a cinc-cents metres escassos d'entrar a França, on el cotxe de qui escriu aquestes línies va decidir que ja en tenia prou, de fer quilòmetres, i va decidir parar-se. Unes tres hores més tard, havent aprofitat per dinar una mica i disfrutat

de la vista sobre el pic del Midi de Bigorra, tornàvem a posar-nos en marxa; això sí, una mica més estrets, ja que el meu cotxe havia marxat repatriat cap a Huesca.

Al punt culminant del coll, el paisatge canvia; deixem les

Refugi Ledormeur, situat a 1.920 metres d'alçada. Foto: Carles González

Glacera de les Neous. Foto: Carles González

dramàtiques i seques valls de l'Alt Aragó pels verds vessants de la Gascunya, de la qual la nostra coneguda Vall d'Aran no deixa de ser un petit anunci de la bellesa que s'amaga més a l'oest, a les valls del Comengues i la Bigorra. La carretera que ens durà fins a la porta del Parc Nationale des Pyrénées, a Cautarès, s'enfila a mig vessant amb l'espai just per creuar dos cotxes, un a tocar de les roques i l'altre amb les rodes fregant el precipici... Res a comentar sobre el que passava quan et creuaves un autocar de turistes...

Cap a les sis del vespre, aparcuem els cotxes, traïem les motxilles i comencem a caminar per

Primera neu de la glacera. Foto: C. González

anar més amunt d'allà on pasturen les vaques. No és fins després d'una bona pujada que arribem a un refugi, el de Ledormeur, ja tot ocupat per un grup de francesos que han perdut un piolet vermell (llàstima que ningú de nosaltres l'hagi trobat...). No espereu ara una bucòlica descripció sobre el silenci i la solitud dels cims. Aquell vespre i aquella nit va quedar dominada per la sorda remor del torrent que baixava des de la glacera. Les darreres activitats del dia van ser sopar i preparar-se per dormir, i mentre els que dormien al refugi es feien un fart de suar, a fora ens dedicàvem a fer xerinola, i és que sempre és difícil adormir-se en les nits de cap de setmana.

I tornem a estar on començava aquest article, bé... ara ja és una mica més tard i ja s'hi veu clar. Tothom s'espavila, perquè ja anem tard sobre l'horari previst i marxem pendent amunt havent deixat al refugi tots els estris imprescindibles per passar la nit, però absolutament inútils i massa pesants per pujar per la glacera.

El primer tram, de molt fort pendent, ens porta per prats sembrats de roques (terra de marmotes) fins als peus de la glacera; no serà fins a més d'una hora més tard que no veurem (encara molt lluny) els cims de roca nua cap on anem. La següent etapa és un caos de blocs, i un pèl més endavant comença una llarga pala de neu que acaba confonent-se amb la glacera; encara som, però, a uns 2.200 metres d'alçada. Des d'aquí fins al cim s'estén una llengua de neu que des d'aquí baix sembla interminable. Continuem pujant, seguint la traça que va fent un bomber (deu ser una traça fiable... és un professional... però avui crec que s'ha aixecat una mica capritxós i no hi ha ningú que no li llenci una crítica: per allà a la dreta és més pla! No facis tantes corbes!) Tot el primer tram el fem a

l'ombra dels cims, i la neu acumulada sobre la glacera no està prou glaçada com per demanar els grampons, i tampoc massa tova com per complicar la feina de caminar... és un dia ideal. El pitjor, de moment, és el pendent, però no hi ha res (a part del mal temps) que no se superi amb una mica (o molta) paciència i (encara més) tossuderia.

Uns metres més amunt, cap als 2.600, la glacera fa un tomb a l'esquerra i continuem progressant amb el nostre objectiu, el cim del Vathleitós (Balaitous per als francesos

Iniciant l'ascensió a la xemeneia de les Neous. Foto: Carles

i Pico de los Moros per als espanyols, però Vathleitós per als gascons, si és que encara en queda algun...) Després d'una llarga i lenta progressió sobre la neu (si més no a mi me'n semblava, de llarga i lenta) vam arribar a la vora de la rimaia i al peu dels darrers dos-cents metres de grimpada.

En el primer tram de la xemeneia per on pugem cal encordar-se i passar d'un en un durant aquests 25 metres. Som gairebé vint persones i l'escalada para moltíssim la marxa. Jo, de fet, vaig ser l'últim en pujar (després et donen la fama d'arribar sempre tard...), però, a més a més,

Tot el grup al cim del Balaitous. Foto: Carles González

quan ja només en faltàvem dos o tres per pujar, va arribar un grup de matiners francesos que estaven fent un curset d'alta muntanya i vam haver de deixar que rapelés tot el grup... rapelés?, més aviat caldria dir que els despengessin des de dalt, i us asseguro que sense gaire miraments. Afortunadament, tots van sobreviure a la baixada i després es van llençar glacera avall tot fent pràctiques de frenada amb els piolets (amb un èxit relatiu i un estil "diferent"). Després de la llarga espera, els darrers del grup vam creuar aquest darrer obstacle sense més dificultats de les esperades (aquí, que cadascú jutgi) i vam continuar amunt tot grimpant per una roca força descomposta... bé, cal vigilar on es posen les mans i els peus, però és que no s'hi està cada dia, a més de 3.000 metres.

Arribar al cim significa compartir

La llarga glacera de les Neous. Foto: C. González

l'espai amb les gralles i algun altre ocellot d'aquest tipus i gaudir d'una vista indescriptible, molt més amunt de les boires que avui diumenge cobreixen les parts baixes del vessant francès. Una mica de tertúlia al cim

amb tots els que ja feia estona que s'esperaven, menjar una mica i, aul, avall un altre cop.

Al cap de poc, tornem a estar igual, al capdamunt de la xemeneia i preparant-nos per a un ràpel delicat amb una instal·lació de circumstàncies (i és que entre l'alta muntanya i el rocòdrom hi ha una certa diferència). El ràpel ens deixa ja més avall de la rimaia, ja sobre la neu que cobreix la glacera. A partir d'aquí, tothom avall! I en la velocitat de baixada (o potser hauria d'escriure "lliscada") es veu el grau de confiança que té cadascú en les seves possibilitats. A peu de glacera, ens reagrupem tots, força baldats de tant pujar i baixar, i enfilem avall el darrer tram de sender que ens tornarà al refugi.

Al refugi, hi arribem força tard, o sigui, que tenim el temps just per recollir-ho tot i continuem avall fins als prats de vaques i l'aparcament, a l'entrada del parc. La baixada l'anem fent mentre la boira ens va envoltant, una boira suficientment densa com perquè uns quants passin de llarg sense veure el pont que permet passar el torrent de la vall... L'única solució? Mitja volta riu amunt i a anar a buscar el pont...

A l'arribar als cotxes, els bojos de sempre (perdó) aprofiten per llençar-se a les aigües gèlides del torrent per tal de refrescar-se i ajudar a fer més respirable l'atmosfera a l'interior dels vehicles; se'ls ha d'agrair el detall. I amb tot carregat, agafem els cotxes i tornem cap a Espanya. Bé, no tothom, perquè entremig de la boira, el primer dels cotxes desapareix sobtadament poc després

de la primera cruïlla... quan els tornem a veure, els nostres temors es confirmen, havien marxat en direcció a París, però afortunadament se n'havien adonat bastant abans de veure les primeres llums de la capital; al reagrupament del coll del Portalet només els esperem uns minuts.

L'últim record que tinc de l'excursió és el sopar a Sallent de Gállego, enmig d'una forta pluja. Després, ja no recordo res més. I és que la dormida que vaig fer fins ben bé arribar al Vendrell va ser monumental. Si va passar quelcom d'interessant, caldrà preguntar-ho a algú altre.

En resum: totes les muntanyes són iguals i, tot i que costa molt pujar-hi, sempre en volem baixar. Tot i així, hi ha quelcom d'especial en l'atmosfera dels cims que fa que el delit per tornar-hi sigui creixent a cada un que pugem.

Gil Blanch

La boira tapant el ref. Ledormeur. Foto: C. González

PD Per a aquells que sempre es preocupen més del que cal, o aquells a qui la vena curiosa tampoc no els deixa dormir si no ho saben tot, només em cal afegir que el divendres següent vaig recollir el meu cotxe a Huesca i des de llavors es comporta com cal.

XXXV Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" **L'ALBERA (II)**

L'art romànic ha estat una de les afeccions que a mi i a la meua família ens han acompanyat des de fa molts anys en la nostra vida d'excursionistes. Gràcies a aquests petits o grans edificis, a vegades ruïnes, hem recorregut Catalunya de dalt a baix i una part d'Europa. Quasi sempre, en els nostres viatges, li tenim una part reservada i algunes

vegades n'és el principal motiu.

Fet aquest preàmbul, us diré que ja fa uns anys, bastants anys, vaig veure en una llibreria un llibre que es titulava "L'Empordà, bressol de l'art romànic", escrit per A. Deulofeu. El vaig comprar i el vaig llegir, i de seguida vaig notar que era un llibre estrany. Era un llibre que no encaixava

amb cap de les altres teories sobre romànic que havia llegit fins al moment. Proposava que Sant Pere de Roda era el primer edifici romànic construït, i que a partir d'ell es va anar estenent per tot Catalunya i Europa. És una visió molt localista del tema. Els empordanesos (Deulofeu era de Figueres) tenen tendència a considerar la seva terra com el centre de tot, però cal reconèixer que de la lectura del llibre vaig aprendre algunes coses, o com a mínim vaig poder contrastar opinions.

Fou en aquesta lectura on em va cridar l'atenció el nom de Sant Pere del Pla de l'Arca. Segons Deulofeu, a partir de Roda, i juntament amb altres esglésies amb "opus spicatum", forma part del primer nucli del romànic europeu.

Jo no sé si a vosaltres us passa, però a mi, quan llegeixo alguna cosa d'art o d'història, m'agrada tenir un mapa al costat. Un nom s'ha de traduir immediatament en un lloc concret per tenir sentit, necessito saber on és, com s'hi va, quines relacions s'intueixen amb l'entorn i després, si paga la pena, el poso a la llarga llista de pobles, castells, ciutats, ermites, colls, punts, etc. als quals m'agradaria anar; al ritme que vaig, però (en poso més a la llista que no pas en trec), no arribaré mai a conèixer-los tots. Algun d'ells sí que arriba al capdamunt de la llista, aquest és el cas de Sant Pere del Pla de l'Arca.

Se'ns va ocórrer fer passar per aquest indret un itinerari dels que la Secció de Cultura anomena "Coneguem Catalunya", que permet enllaçar amb altres aspectes històrics de la zona, juntament amb l'atractiu paisatgístic que l'Albera sempre té.

Sant Pere del Pla de l'Arca. Foto: Salvador Butí

Castell de Rocaberti. Foto: M. Carbonell

L'itinerari escollit va sortir de la Jonquera i es va dirigir fins al mas Brugat, una imponent masia ben cuidada i amb activitat ramadera. Fins al mas hi ha una pista en bon estat i ampla, però nosaltres vam seguir un corriol que va fent dreuera.

Des de mas Brugat, vam pujar al castell de Rocabertí (499 m) per un corriol de pujada forta però curta, després de passar per un rierol i de tenir alguna sorpresa en forma de pedra en equilibri, com ara l'anomenada cadira d'en Pau Armet.

El castell de Rocabertí, en ruïnes, és un castell molt antic que va tenir una gran importància durant la baixa edat mitjana. L'indret és magnífic a causa de l'àmplia panoràmica i de les evocadores pedres, entre les quals destaquen l'entrada i les restes de la capella dedicada a Sant Romà.

L'itinerari va continuar remuntant una carena que ens va portar a sota mateix del puig dels Falguers, a l'indret anomenat l'Estanyol, on vam agafar un camí desbrossat recentment amb el qual vam resseguir tota la capçalera del còrrec de mas Brugat fins al coll dels Fangassos, per on vam entrar a la capçalera del riu Llobregat d'Empordà. Del coll, vam baixar directament a l'església de Sant Pere del Pla de l'Arca. És una construcció preromànica del segle X, que mostra la seva utilització posterior com a masia. El que destaca fortament és la presència en els murs, i sobretot en l'absis, de la disposició

de les pedres en "opus spicatum" o espina de peix.

Els prats que envolten l'església en aquell inici de primavera eren plens d'una flor blanca i petita que donava a tot el conjunt una sensació d'harmonia i feia agafar ganes de quedar-s'hi, però encara faltava un bon tros, ja que havíem de baixar una altra vegada per anar a dinar a Agullana.

Poques vegades ens ve de gust aprofitar la tarda. Aquesta vegada, però, un cop havent dinat, després de treure'ns la mandra de sobre, vam fer anar l'autocar fins al Portús i vam pujar fins al fort de Bellaguarda, des d'on ens vam dirigir, en una curta passejada, fins al coll de Panissars. En aquell indret, es va poder cloure l'excursió coneixent una mica més el nostre país des d'un indret carregat d'història.

Entrada al castell de Rocabertí. Foto: Salvador Butí

Fitxa tècnica

Dia: 30 de maig de 1999
 Temps de marxa sense parades:
 3 hores i 55 minuts
 Nombre de participants: 65
 Dificultat: cap, recorregut apte per a tothom que tingui ganes de caminar
 Horari:
 La Jonquera (0,00 h)
 Mas Brugat 49 min. (0,49 h)
 Castell de Rocabertí
 27 min. (1,16 h)
 L'Estanyol 36 min. (1,52 h)
 Coll de Fangassos 32 min. (2,24 h)
 Sant Pere del Pla de l'Arca 16 min. (2,40 h)
 Mas Brugat 40 min. (3,20 h)
 La Jonquera 35 min. (3,55 h)

Visita turística: Figueres (Museu Dalí i Museu de les Juguines).
 Tarda: Coll de Panissars. Si l'excursió es fa a l'estiu, es pot visitar el fort de Bellaguarda; és molt recomanable.

Organització: Secció de Cultura de l'A.E.Talaia

Grup d'excursionistes a Rocabertí. Foto: M. Carbonell

Salvador Butí i Papiol

*Muntanyes
d'Eslovènia*

EL DIA QUE VAM PUJAR AL TRIGLAV

Compartint una poma amb les gralles d'Eslovènia

Tot i que no és la primera vegada que en la revista de la Talaia es parla d'Eslovènia -i espero que no

Monument al peu del Triglav. Foto: Carles G.

sigui l'última-, m'agradaria que si llegiu aquest article hi trobeu més d'un al·licient per anar a visitar l'encisador paisatge muntanyenc d'aquest país que des de fa vuit anys té la satisfacció d'avançar independent i acull, amb senzillesa, els visitants d'altres indrets.

A banda de l'interès turístic que té el país, ja sigui si us arribeu fins als bonics pobles costaners o visiteu les coves amb les fantàstiques formacions que hi ha al sud-oest o bé us decidiu a fer estada a Ljubljana -la capital-, l'indret que no us podeu deixar perdre és el Parc Nacional del Triglav, situat al nord-oest i fronterer amb Itàlia i Àustria. És en aquest punt, on tres cultures -la romànica, la germànica i l'eslava- es donen la mà, i també és aquí on s'alcen els massissos muntanyencs

dels Alps Julians, presidits per la majestuosa presència del Triglav (2.864 m). És d'aquest cim -o, millor dit, de l'ascensió que vam fer el dia 27 de juliol- del que us voldria parlar, perquè com us podeu imaginar va ser una meravella.

Per l'alçada d'aquesta muntanya podrieu pensar que no sembla que l'ascensió pugui tenir una dificultat especial, però convé que tingueu en compte que els alpinistes eslovens que van conquerir per primera vegada el cim, la van comparar tècnicament, per la preparació i l'experiència que requeria, al Mont Blanc, el Matterhorn o d'altres d'aquest estil. Per als eslovens, és un símbol que cal assolir al menys un cop a la vida. Tenen present la seva llegenda i entre el respecte i la tradició expliquen que el Triglav va sorgir arran de la cobdícia d'un caçador que va acabar amb la vida d'una cabra salvatge que tenia les banyes d'or. La naturalesa va castigar la seva ambició i va fer que la terra, adolorida, es capgirés i

s'empassés el caçador perquè no sortís mai més i, així, en aquell indret va aparèixer, de les entranyes de la terra, una muntanya sagrada: el Triglav.

I ara que ja coneixeu una mica més el protagonista d'aquest article, us convido a participar de l'ascensió que el 27 de juliol vam realitzar la Lurdes, la Nati, el Joan, el Carles, el Francesc, el Xavi i jo. Ah! i la bruixeta eslovena que portava el Carles a la motxilla. Durant aquest viatge vaig anar prenent apunts del pas dels dies per aquelles terres. I aquí teniu el que va passar el dia que vam pujar al Triglav:

Dimarts, 27 de juliol de 1999

Hem passat la nit en les tendes i, alguns, fent bivac en el càmping que hi ha a Dovje-Mojstrana, on ens hem instal·lat ja fa un parell de dies. Ara, quan són quarts de cinc de la matinada, es comença a sentir el lliscar de les cremalleres dels sacs,

Triglavski Dom, a 2.515 m, situat en un ampli coll, sota mataix del Triglav. Foto: Carles González

tenim a punt un termos amb el cafè calentó... Carreguem les motxilles amb el material, pugem a la furgoneta i amb el ritme del *Bon dia d'Els Pets* enfilem la pista que surt del poble cap al refugi Dom Aljasev (1.015 m). Des d'aquest punt de sortida, ara ja a peu i acompanyats pel so de l'aigua amb el color més transparent que hem vist mai, ens dirigim a través d'un bosc fins al punt des d'on podrem veure per primer cop tota l'esplendor del nostre objectiu: la paret nord del Triglav. Som a 1.009 m; per tant, ens esperen 1.855 m de desnivell.

Quan són quarts de set, ens acomiadem del mosquetó gegant que presideix la vall de Vrata i iniciem el primer tram de la forta pujada. De moment, l'única dificultat que tenim és prendre aire, perquè el pendent és pronunciat, però tot i així «estem com una rosa». Anem seguint les marques -cercles vermells amb una rodona blanca- que són força freqüents.

A poc a poc, la vegetació va desapareixent i pren protagonisme la roca. L'alçada, ara, és força considerable i ens envolten altres muntanyes que comencen a rebre els primers rajos de sol, que fan que les crestes tinguin aquell color rosat tan impressionant. La vista aèria és magnífica i tot just hem arribat a l'inici dels trams equipats amb cables d'acer, claus, escales... és a dir, les entretingudes vies ferrates. Després de travessar l'últim tram de les

Últim tram carener del Triglav. Foto: Carles G.

primeres vies ferrates que hem trobat, arribem al coll on hi ha un pal indicador que ens assenyala la direcció que ens cal prendre per arribar fins al refugi que hi ha al peu del Triglav, el Triglavski Dom (2.515 m) i també l'horari d'aproximació: 1h i 1/4. Quan hi arribem, només ens quedarà una hora més fins al cim.

Hem fet el desnivell més accentuat en el moment precís, ja que ara sí que el sol ha esclatat de ple [són les deu del matí]. L'indret on som ara és espectacular. El paisatge és ben bé lunar: la sorra, la pedra... ens envaeix la blancor i la claredat d'un paratge gairebé desèrtic. No hi ha arbres ni vegetació,

però sí que podem veure algunes boniques flors de muntanya com ara les roselles blanques dels Alps Julians (*Papaver rhæticum*) o les autòctones flors del Triglav (*Potentilla nitida*) barrejades amb les que ens són més familiars: les gencianes (*Gentiana chisii*) o el neret (*Rhododendron hirsutum*).

Arribem al Triglavski Dom (2.515 m), un refugi situat al peu del Triglav. Hi trobem tota una gernació d'alpinistes disposats a fer cim, la majoria són del país i gairebé tots porten cordes i material de seguretat per a l'escalada. Fem una pausa tot valorant el bon estat dels refugis eslovens i les comoditats que ofereixen als muntanyencs. La pràctica alpina està força arrelada en la gent del país; en aquest sentit, només observant, ens arriben molts detalls. Decidim «atacar» el cim. Ara ja només hem de superar els últims 350 metres i, més o menys, en una hora serem dalt del gegant.

La via d'accés és perfecta, l'equipament té les condicions necessàries i ens permet assolir el nostre objectiu sense dificultats. Arribem a les XX h del migdia, el cel és esplèndid, la visibilitat boníssima i l'abraçada col·lectiva d'alegria serveix perquè arribi més enllà de la geografia que ens envolta, fins a Vilanova. Després, com mana la tradició eslovena, hem posat el cap dins del petit refugi que hi ha al cim i uns «companys de cordada», amb els quals hem anat, poc o molt, compartint l'ascensió, ens han picat el cul amb una corda d'escalada: «això porta sort», ens han dit... I ara, més d'una hora dalt del cim compartint una poma amb les gralles i observant el meravellós espectacle muntanyenc que es domina des del Triglav.

Després vindrà la llarga baixada per la via normal; però, de moment, ens agradaria que, si heu llegit aquest article, hàgiu pogut participar una estona amb nosaltres de la pujada al Triglav... Na svidenje!

Queti Vinyals

Tot el grup al cim del Triglav amb uns amics eslovens. Foto: Carles González

Crònica del "cotarro" talaienc

NECROLÒGICA

A causa d'un lapsus, en la darrera edició trimestral no vàrem publicar una pèrdua molt sentida dins de la nostra entitat. Encara que amb endarreriment, volem transmetre des d'aquestes planes el nostre sentiment de condol per la mort de la Dolors Farré, que ens va deixar el passat dia 10 de maig després de lluitar molts mesos contra una malaltia. Amb ella havíem compartit moltes jornades de camí en els senders de GR i no l'oblidarem. Encoratgem el seu espós, Joan Gómez, perquè continuï venint d'excursió i perquè la muntanya i els companys l'ajudin a superar aquest mal tràngol. Descansi en pau aquesta senderista.

SECCIÓ D'INFANTS I JOVES

Aquesta novella secció comença a donar les seves primeres passes. Els seus membres tenen previst iniciar les activitats, en forma de sortides a la muntanya, a partir del 13 de novembre. Fins aquests moments, han fet múltiples reunions per a la captació de monitors i per tal d'organitzar la secció i el programa d'activitats. En aquests moments ja està

oberta la inscripció d'infants i de joves, dels quals ja hi ha un bon estol. Sembla que els primers a inscriure-s'hi haurien de ser els fills dels nostres socis. Així ho esperem per al millor èxit de la secció.

APLEC DE TARDOR

Després de moltes vacil·lacions a l'hora d'organitzar aquest aplec a la Masia Cabanyes i de renovar l'acord de suport amb el nou equip de govern de l'ajuntament vilanoví, si res no canvia, el tradicional Aplec de Tardor tindrà lloc el diumenge, dia 24 d'octubre. Aquesta edició, però, serà de transició, ja que enguany no podrem comptar amb la col·laboració dels Bordegassos de Vilanova ni tampoc es farà la carrera de Cross, dues actuacions fonamentals i tradicionals que engrescaven molta gent. Comptarem, això sí, amb la presència i l'actuació dels Falcons de Vilanova i es farà la carrera de BTT, l'exhibició de Puntaires i el clàssic Concurs de dibuix infantil. A la tarda, hi haurà els jocs per a la canalla i potser també per als "ganàpies".

De cara a l'any vinent, i amb la col·laboració de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament, esperem poder oferir un programa d'actes renovat i obert a la participació d'altres entitats.

LA SECCIÓ DE MUNTANYA FUNCIONA DE NOU

Després d'una llarga temporada d'inactivitat i un cop elegida la nova junta d'aquesta secció, ja s'han realitzat les primeres sortides organitzades per la Secció de Muntanya. La primera va tenir lloc el passat mes de juny als voltants dels estanys de la Pera (vegeu el butlletí anterior, núm. 264) i la segona, va intentar el cim del Tempestats, en un dia plujós que va impedir-ne l'ascensió. Posteriorment, se'n farà una altra -aquesta vegada de tres dies- al voltant del Midi d'Ossau, la qual tindrà lloc a l'octubre, quan s'estigui editant aquesta revista. A començaments de novembre, la secció té previst iniciar un Curs d'Iniciació a l'Excursionisme per a totes aquelles persones que es vulguin iniciar en el món engrescador de la muntanya. Que no decaigui l'activitat!

FOLRE PER QUÈ NO PASSEU FRED

Entre la Junta Directiva i les seccions, s'ha cregut convenient fer gestions amb algunes botigues de roba

Crònica del "cotarro" talaïenc

esportiva per tal que els nostres socis tinguin la possibilitat de tenir una peça d'abric que sigui característica de la nostra entitat. En aquest sentit, s'ha acordat demanar pressupost de diversos models de folre polar obert, tipus jaqueta. Un cop escollit el model, la marca, la qualitat i el proveïdor, es comunicarà a tots els socis perquè tothom pugui examinar-lo i/o adquirir-lo. Us ho notificarem oportunament, però, mentrestant, aneu-lo incloent com a regal de Nadal!

D I S T I N C I Ó MERESCUDA

El nostre bon amic i soci Manel Prats i Bayo, ben conegut arreu per la seva activitat sardanista, ha estat distingit amb la Medalla a la Dedicació Sardanista, concedida per l'Obra del Ballet Popular. El lliurament de la medalla a Manel Prats, conjuntament amb altres guardonats, va tenir lloc al Palau de la Generalitat de Catalunya, aquest primer d'octubre. Des d'aquestes pàgines, i en nom de tota l'Agrupació Excursionista Talaia, el felicitem per aquesta encertada i merescuda distinció, alhora que l'encoratgem a seguir treballant amb els Amics de la Sardana. Força "pigat"!

LES OBRES DEL LOCAL SOCIAL

Com si fos un serial radiofònic o un colobrot, encetem un altre capítol, no de les obres de la Seu, que no s'acavaben mai, sinó del nostre local. Després que la Comunitat de propietaris de l'edifici hagués aprovat seguir les obres de consolidació de les estructures, ara toca sanejar dues de les crugies més importants: la corresponent al pati i la de la capella i la sala interior annexa, amb el seu attell. El conjunt d'aquest capítol té un pressupost total d'uns set milions de pessetes, i es realitzarà en dues fases. Si els terminis es compleixen, el contractista, senyor Mallafré, té previst començar a enderrocar la malmesa coberta del pati a principi de novembre i tot seguit renovar les bigues de fusta en mal estat, canviar els baixants d'aigua, connectar-los al clavegueram i arrebossar les parets que donen al pati. La segona fase, que encara no s'ha decidit quan comença, consistirà en reforçar el forjat de bigues de sota la capella i la sala annexa i consolidar la resta de parets i l'estructura d'aquella crugia.

D'altra banda, s'ha acabat de renovar la fusteria dels balcons del segon pis, de la façana del carrer Comerç. En aquests moments, només falta renovar la corresponent al

primer pis del mateix costat. Mentrestant, l'empenta que s'havia donat a les instal·lacions està aturada per manca de mà d'obra voluntària. Aniria bé que us engresquéssiu i vinguéssiu a pensar, que les vacances ja s'han acabat!

BONA MARXA EN LES MARXES

I valgui la redundància. La Talaia encapçala la Copa Catalana de Marxes Tècniques Regulades, tant per entitats com per Vegueries com per equips, ja que els tres primers equips són talaïencs. S'han realitzat ja quatre competicions i només en falten tres, en el transcurs de les qualsensem mantenir l'avantatge aconseguit i, si convé, augmentar-lo. Força Talaia!

REFUGI BALDRIC

Encara no s'ha pogut concretar la data en què s'acabarà de negociar la renovació del contracte de lloguer del refugi Baldric, a Nevà. Sembla que els propietaris encara no ho tenen prou clar. Esperem que ben aviat puguem fixar una trobada i en la propera edició del butlletí us puguem donar notícies positives.

PETRETXEMA: alçada modesta, paisatge insòlit

Així, d'entrada, us demano a tots els que feu l'esforç de llegir aquestes ratlles que retingueu a la vostra memòria un nom un xic enrevessat: PETRETXEMA. Repetiu amb mi: Pe-tre-txe-ma. Ara, atreviu-vos a situar un indret anomenat així a la serralada pirinenca.

Fracàs, segur!

Doncs bé, permeteu-me que us faci de guia i que us recomani un dels racons més suggerents de tot (de tot!) el Pirineu: la triple confluència dels territoris d'Aragó, Navarra i França.

Com que les alçades a assolir eren modestes, vam decidir no matinar excessivament aquell ja llunyà dissabte de l'incipient estiu: ho pagaríem car.

Ens posàvem a caminar des d'un racó de l'exuberant Selva (o Selba?) de Oza i enfilàvem el barranc d'Atxerito, antic camí fronterer i de contraban, segons les restes de construccions carrabineres que vèiem.

A mesura que guanyàvem alçada barranc amunt, anàvem prenent consciència de l'estranya bellesa de l'orografia que ens envoltava: parets, "mallos", agulles, muralles, cingles, crestes... paisatge "dolomític" a petita, o no tan petita, escala.

De sobte, lluny, en direcció al nord, vam començar a contemplar l'extrem superior d'un

contudent monòlit de pedra que sobresortia de la carena fronterera amb França. Una ràpida consulta dels mapes ens va donar la

resposta: es tractava d'una de les famoses Agulles d'Ansabère anomenada "l'Espigolo" per la penya escaladora.

Agulles d'Ansabère. Foto: Salvador Butí

Camp de coloneres (*Eriophorum angustifolium*). Foto: Salvador Butí

La llarga ascensió pel fons del desolat barranc d'Atxerito esdevingué més feixuga del que imaginàvem: la calor ja començava a ser sufocant.

Un cop assolit el pas fronterer que representava al port d'Atxerito el camp visual es va eixamplar considerablement per la francesa "Gave d'Ansabère", molt més verda que la vessant aragonesa, com acostuma a ser habitual.

Els noms dels ferotges pics que ens envoltaven (Txipeta, Petrafitxa, Quimboa, Atxar, Anzotiello...) tenien una evident ressonància basca: érem a molts pocs metres de terres navarreses.

El pas del puerto d'Atxerito al també fronterer "collado de Petretxema" comportava una lleugera sifonada que ens situava al mateix peu de l'esvelta agulla "l'Espigolo", que de fet era l'agulla

sud de les dues impressionants Agulles d'Ansabère. Vies d'escalada, gent penjada, francesos a peu, "bon jour", "bon jour", "bon jour"... i calor, calor, calor. Lluny, a l'oest, entre la calitja es podia endevinar el poderós Midi d'Ossau.

Des del coll de Petretxema (també conegut com a "puerto de Ansó", per ser el pas natural entre les valls d'Ansó i d'Ansabère) una cresta fronterera ens va conduir finalment al pic de PETRETXEMA, modest en alçada (2.360 m) però estratègic mirador, tant de la immediata i vertiginosa Agulla Nord d'Ansabère com de la més llunyana "Hiru Erregeen Mahaia", que com ja haureu endevinat vol dir Taula dels Tres Reis, punt comú entre França, Aragó i Navarra, que ens amagava un altre pic tan o més interessant: Anie.

Fotos, ganyips, somriures, una certa conya, recuperació de l'evident fatiga, més "bon jour"... La tornada la vam efectuar desfent

Dalt del cim del Petretxema (2.360 m). Foto: Salvador Butí

La vall d'Albrento. Foto: Salvador Butí

el camí recorregut: ara de baixada, amb el característic "Castillo de Acher" entre nosaltres i el gegant de la regió (el Bisaurín) però amb una calor estiuenca de ple migdia. Un sol de justícia. Agobiant!

Suficient per avui.

El diumenge al matí, ja recuperats del cansament, el vam dedicar a un magnífic i també recomanable indret: "Aguas Tuertas". Es tracta d'una immensa

planúria envoltada de muntanyes i tapissada d'herba, per on serpenteja l'incipient riu "Aragón Subordán"; la vall queda tan tancada, tant per les muralles de les estribacions del Bisaurín com per la carena fronterera, que ha esdevingut una immensa cleda natural on hi pasta el bestiar. Indret molt assequible i sorprenent.

A la tarda del diumenge sortíem de la Selba (o Selva?) de Oza per l'estret engorjat

anomenat "Bocas del Infierno" i carretera i manta: Siresa, Puente la Reina, Jaca, Osca, Lleida... De fet, no tan lluny en temps com la distància física i psicològica ens poden fer creure. Un Pirineu diferent del que estem acostumats a freqüentar, però tan interessant que tant la Nati, com l'Eduard, com el Salvador, com l'Albert, com jo mateix fem vots per a repetir-hi la visita.

Miquel Bernadó

SECCIÓ D'INFANTS I JOVES

Inici de les activitats:

novembre de 1999

TOT TIPUS D'ACTIVITATS EXCURSIONISTES

PER A TOTES LES EDATS

INSCRIU-T'HI

Introducció a l'espeleologia VII

CASCOS

En aquest article parlarem d'un dels objectes més importants de l'equipament de l'espeleòleg; potser un dels que menys ens preocupem de tenir adient i en bones condicions de neteja i funcionament.

El casc -una part imprescindible i clàssica de la figura de l'espeleòleg- està pensat per evitar els accidents produïts per cops al cap durant la progressió i contra la caiguda de pedres i/o objectes diversos, des de branques fins a material d'altres companys.

Cascos de "paleta", de motorista, de miner, de BTT o de "rafting", elements com els utilitzats en moltes altres modalitats tant esportives com professionals, han estat part de l'equipament dels espeleòlegs durant molt de temps. Avui dia, però, ja tenim models concrets per practicar l'espeleo, amb les prestacions necessàries pensades per poder practicar el nostre esport-ciència. Un casc que pugui servir per a la nostra activitat -que en un moment donat ha de ser sotmès a un fort impacte (cop de cap a la roca, caiguda de pedres i altres

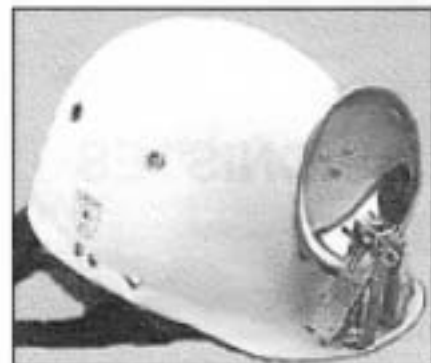

objectes, etc.)- ha de tenir una gran capacitat d'amortir impactes i una gran resistència al trencament, i a més ha de protegir les nostres cervicals, és a dir, ha d'absorbir l'energia de l'impacte sense fer-nos mal.

Un casc consta de:

- a) un casquet, part exterior del casc
- b) un equipament interior
- c) una sivella per cordar el casc al coll
- d) uns accessoris

a) La forma, el material i el disseny són elements que defineixen el casquet extern d'espeleo, que ha de ser envoltant i de forma esfèrica, no ha de tenir cap visera per no dificultar la visió i l'acabament ha de ser recte i llis perquè no rebotin els objectes que el colpegen; no ha de tenir cargols ni objectes punxants a l'interior que ens puguin fer mal. Els materials utilitzats en la seva construcció són, generalment, plàstics del tipus termoplàstic, polietilè, ABS i/o resines de polièster amb fibres de vidre.

b) Interiorment, els cascos poden ser des de simples còpies fins a recobriments de polietilè expandit o neoprè cel·lular; aquests últims tenen una capacitat aïllant molt important.

c) Els cascos tenen una estructura de cintes que ajusten el casc al cap, la qual, juntament amb la protecció rígida interna, absorbeix l'energia de l'impacte. La sivella que agafa el coll ha de ser còmoda i abans es recomanava que fos de cuir, però actualment hi ha materials que també van bé i que no són tan delicats.

d) A n o m e n e m accessoris els suplementes espeleològics útils per a la nostra activitat, com ara la il·luminació, tant l'elèctrica i portapiles com el "piezo" del carbur i les seves brides per al tub de gas.

La UIAA (Unió Internacional d'Associacions d'Alpinisme) ha elaborat unes normes de seguretat gràcies al treball dels

components de cada país membre. Tot i que aquestes normes no són obligatòries, estan destinades a garantir la màxima seguretat. No obstant això, la millor guia la trobem en l'estudi fet per A. Mayer i A. Barbier, del Centre de Recherches de l'INSR francès. A manca d'un estudi més actual, descriurem la taula de 1980; òbviament, els models ja estan obsolets, però és interessant veure que grans marques no superen les proves malgrat la seva qualitat. Figura 2.58

Com a dades generals, fruit de l'estudi de l'INSR francès, cal ressaltar:

1. Xocs verticals: Es colpeja des d'1 metre la part superior del casc situat sobre un fals cap (amb un sensor de força) amb una semiesfera de 5 kg i 48 mm de radi. El casc es considera APTÉ si el valor de força transmesa és inferior a 500 daN = 500 kg. Els Cascos que millor es comporten són els del casquet d'ABS o de polièster i fibres de vidre amb equipament interior a base d'una còfia rígida fixada al casquet. Els que es comporten pitjor són els de polietilè amb cordades poc tenses.

2. Xocs laterals: L'assaig és similar a l'anterior, però en aquest cas es redueix la distància d'impacte a 0,5

metres i es colpeja la part lateral, la part frontal i la part del darrere. El Casc és APTÉ si el valor màxim de força transmesa és inferior a 700 daN. Els millors cascos són els que disposen d'una banda de goma escuma semirígida del tipus cel·lular d'una amplada mínima de 4 cm i un gruix de 10 a 15 mm.

3. Penetració: El xoc es realitza amb un punxó cònic de 3 kg deixat caure des d'una alçada d'1 metre, sobre dos punts distants entre si de menys de 10 cm. Es considera APTÉ si no existeix contacte entre el punxó i el fals cap. És obvi que es comporta millor el casc que té més gruix de material base

emprat (= 2 mm) i porta cintes d'amortiment.

4. Compressió lateral: Ha de ser menor de 25 mm.

5. Resistència a la flama: Després de 10 segons d'exposar el casc a una flama d'un encenedor "BUNSEN", la superfície no s'ha de cremar més de 5 segons.

Els cascos que presenten millor comportament a la compressió i a la flama són els de polièster i fibra de vidre.

6. Resistència de les sivelles: L'assaig consisteix en

sotmetre a les cintes una tracció de 50 daN a una velocitat de 50 mm/minut. L'allargament ha de ser inferior a 25 mm. Les cintes de millor comportament són les que estan fetes de poliamida.

Després de veure els assaigs (Spelunca 1-1981) i de descobrir que no existeix cap casc "ideal", cal tenir en compte les qüestions següents:

- Evitem cintes interiors fixades al casquet amb cordons o llaços.

- Triem un casc amb un sistema interior de farcit protector que sigui mixt, de 15-20 mm de gruix i amb cintes de bona qualitat fixades rígidament al casc i que tinguin entorn regulable.

- El casquet ha de tenir un gruix mínim de 2 mm, orificis d'aïració i ha de ser llis, preferentment de polièster i fibra de vidre.

- Les cintes per agafar el casc han de ser de niló, recobertes de cuir o de poliamida, al costat de la cara; el sistema de fixació amb reblons és efectiu.

- El casc ha de ser lleuger (600 grams, aproximadament).

- El color del casc, segons el gust de cadascú.

En el proper article tractarem el tema de la il·luminació, tant elèctrica com de carbur.

Salvador Belchi

DE LES PEDRES INQUES ALS CIMS DELS NEVADOS

Creuar l'Atlàntic i l'equador en el mateix vol és tot un plegat de sensacions. L'oceà, des de deu mil metres, és immens i constant; només els núvols en trenquen la monotonia, i la selva, bressol i llit de l'Amazones, gegant. Fins on ens arriba la vista, tot un oceà infinit de vegetació, invariable, de la que només en veiem les copes dels arbres, sense interrupció ni civilització. De tant en tant, un curs d'aigua, enorme, segurament, estripa el paisatge, corbant-se i jugant, esquivant obstacles fins a fondre's en un altre riu o el mateix oceà.

Creuar l'equador no és qualsevol cosa, és posar-se cap per avall. De la tardor arribem a la primavera; el sol, que a casa ens corre per l'esquena quan mirem al nord, aquí el veiem passar per davant, igual que la lluna. Les muntanyes són humides, verdes i fredes al sud, i si buidem la banyera, els remolins, a causa del difícilment explicable efecte de coriolis, giren a la inversa de les agulles del rellotge, i de casa. Tot plegat sorprèn, la nostra brúixola biològica mai no s'ha acabat d'orientar.

Arribem a la capital del Perú, Lima, gegant i obscura, sempre coberta de núvols. Ciutat antinatural, creada per un dit sobre un mapa un dia de l'any 1535 que feia bo, per Pizarro i l'imperialisme espanyol

necessitat d'una capital amb port marítim. La deixem tan aviat com podem i volem cap a Cuzco, el melic del món, capital de l'extingit imperi Inca.

A l'endemà mateix, agafem un bus carregat de turistes que ens porta fins al quilòmetre 82 de la línia de ferrocarril que uneix Cuzco amb el peu del Machu Picchu i la selva. La companyia de ferrocarril està en vaga contra la política governamental de privatització de serveis fins ara públics. La línia només des d'Ollantaytambo, car és l'única manera d'arribar al Machu Picchu, i si no s'hi pogués arribar, la regió perdria l'enorme aflluència del turisme a les ruïnes.

Aquí iniciem el Camí Inca, el *treking* més famós i concorregut del continent sudamericà. Són quatre dies: un primer dia de pujada contínua, un segon on creuem un port de prop de 4.200 metres,

un tercer dia, molt tranquil, per terreny selvàtic i gairebé tot descens, i un quart, una tranquil·la hora i mitja caminant que ens porta fins al Machu Picchu des d'on veiem sortir el sol.

El camí, empedrat en la seva major part, transcorre per la capçalera de les valls, recorrent antigues ruïnes, utilitzades com habitatges i temples per la gent d'estudis, sacerdots i governants, i pel personal i instal·lacions del sistema de comunicacions Inca

Porta principal d'entrada al Machu Picchu. Foto: Luvdes Montolú

El Machu Picchu. Foto: Andreu Ferrer

(missatgers amb relleus i senyals amb banderes i llums).

Ens impressionen força més totes les ruïnes que veiem durant el *treking* que les mateixes del Machu Picchu. Segurament, pel seu enclavament, estructura, panoràmica i novetat, car, un cop al Machu Picchu, tot i ser la més famosa, important i gran de les ruïnes, hi veiem estructures i construccions comunes a totes, i la seva visió global ens és completament familiar.

Arribem aviat al Machu

Picchu i acabem la nostra visita just abans d'arribar l'enorme allau de turistes que el visiten cada dia i que hem tingut la sort d'evitar.

De nou a Cuzco, reposem i visitem algun museu i les ruïnes de la vora. Hi descobrim la gran habilitat dels inques per moure enormes blocs de pedra i treballar-la. També es fa patent la greu destrucció d'una cultura per part dels espanyols. La gent ens pregunta sovint, què pensem de la colonització, i ens n'averگویim tot argumentant

que als catalans no se'ns hi va permetre anar, tot i que som conscients que segur que no ho hauríem fet millor.

Tornem a Lima per unes hores, abans de tornar a marxar amb un superautobús cap a Huaraz, el Chamonix de la Cordillera Blanca. Realitzem el viatge de vuit hores de nit, dormint força còmodament. Ens despertem a primera hora del matí mal descansats, però ja a Huaraz. En baixar de l'autobús, una senyora ens caça encara amb les lleganyes als ulls i ens porta al seu *Hospedaje*, i sense discutir gaire ens fem dins el llit per descansar alguna hora més.

Huaraz vol ser la capital dels Andes i, si bé li falta força per ser un Chamonix, les muntanyes li juguen a favor, i la gent també. En època alta -juliol i agost-, hi ha un ambient de muntanya extraordinari; l'andinisme està en alça i, en pocs anys, el festeig que ara tenim amb els Alps i Chamonix, el tindrem amb la Cordillera Blanca i Huaraz.

El nostre objectiu de pujar

Nevado Pisco des del camp base. Foto: Lurdes Montoliu

La Lurdes pujant al Nevado Pisco. Darrera, els Huandoys. Foto: Andreu Ferrer

La Lurdes arribant al cim del Nevado Pisco. Al fons, el Chopicalqui i els Huascarans. Foto: Andreu Ferrer

un cim de més de sis mil, de seguida ens fuig de les mans. Els companys que coneixem a la ciutat ens posen al dia. El Niño ha avançat un any més l'època de pluges i s'ha acabat ja el bon temps. Tot i que gairebé cada dia al matí fa molt bon temps, al migdia es tapa, i a primeres hores de la tarda comença a ploure amb constància fins ben entrada la nit. A les muntanyes més altes, no para d'acumular-se neu. Els cims escollits per nosaltres no són complicats i no tenen un elevat risc d'allaus, però si no trobem una traça oberta, nosaltres no serem físicament capaços d'obrir-la. De totes maneres, ho provarem i estem

decidits a marxar demà mateix.

Sí, sí... demà, demà... els companys que acabem de conèixer, de Manresa, ens convencen per anar de marxeta a la discoteca Tambo, la més famosa de la ciutat -i que nosaltres anomenem carinyosament Tamboraju, amb la típica terminació que duen la majoria de muntanyes de la zona. Així doncs, arribem al lliit prop de les cinc de la matinada i a l'endemà la ressaca és imponent. Ens cal un merescudíssim dia de descans.

El dia següent, iniciem les peripècies per arribar al camp base del Nevado Pisco, on hi

ha un refugi i una zona d'acampada. Com que hem planejat contractar un portador, hem preparat tres motxilles, una de ben pesada, però el disgust és nostre quan on ens pensàvem que hauríem hagut de trobar un munt de gent barallant-se per donar-nos servei, no hi ha ni una ànima. Així doncs, entre tots dos, carreguem els prop de quaranta quilos que portem i els pugem uns mil metres de desnivell, fins a 4.300 metres.

A l'endemà, entre molts esbufecs i molt cansats, arribem al cim, a 5.752 m. Notem l'alçada com mai, t'atures a reposar i, quan et creus que ja t'has recuperat, t'ajustes un nus, la corda, el que sigui, t'adones que tornes a estar esbufegant i pràcticament no t'has bellugat.

El patir, una vegada més, val la pena. La visió que tenim al nostre voltant és quelcom inoblidable. Les muntanyes més famoses de la Cordillera Blanca estan pràcticament totes al nostre voltant: l'Alpamayo, de 5.957 m (alguns diuen que és la muntanya més maca del món), l'Artesonraju, de 6.025 m, el Chacaraju, de 6.108 m, el Huascarán S i N, de 6.768 i 6.654 m respectivament (els més alts del Perú), el Huandoys, de 6.393 m, la Piràmide de Garcilaso, de 5.865 i, entre d'altres, el Chopicalqui, de 6.354 m, el qual, en principi, és el nostre següent objectiu.

Tornem a baixar i, després de descansar un dia al campament, seguim baixant fins al fons de la *quebrada* (vall), que creuem per tornar a pujar cap a l'altre vessant, on ens espera el Chopicalqui. Una de les nostres esperances -trobar un altre grup que ens pugui ajudar a obrir traça- s'esvaeix quan ens trobem absolutament

La Lurdes pujant al Nevado Urus. Foto: Andreu Ferrer

La Lurdes i l'Andreu al cim del Nevado Pisco, a 5.752 m. Foto: Andreu Ferrer

sols al camp base. A la tarda, com sempre, el temps es tapa i comença a ploure intensament. L'endemà al matí, ens despertem encara sota el soroll de la pluja a la tenda i ens rendim a l'evidència. El Chopi haurà d'esperar.

Tornem a Huaraz i, després d'estar parlant amb un madrileny, ens tornem a animar per poder intentar el nostre sis mil. Aquest

cop és el Tocllaraju, de 6.032 m, a la *quebrada* Ishinca. Si no estigués en bones condicions, podríem fer el Nevado Urus, de 5.420 m, un altre dels anomenats d'acclimatació. Novament, ens trobem pràcticament sols al camp base. Hi ha dues parelles més, una de madrilenys que ha fet ja l'Urus i uns alemanys que el volen intentar. Renunciem definitivament als sis mils, per ara, i pugem a l'Urus, d'altra

banda, també fantàstic.

Comprovem que tot el que hem sentit respecte la necessitat de l'acclimatació és més que cert. Aquest cop, l'ascensió ens és molt més senzilla i la fem molt més ràpid que al Pisco.

El temps s'acaba, de tornada a Huaraz, ens queda un dia de descans. Tornem a utilitzar el superbús, molt còmode, amb aire condicionat i una safata que dona les instruccions de seguretat, explica com utilitzar el bany i reparteix dinar i begudes com si estiguéssim en un avió.

Un altre cop a Lima, tenim la gran sort de poder-hi veure el cel blau. El matí del mateix dia que marxem de Lima cap a casa, ens banyem a l'oceà, que de pacífic no en té res.

El sis mil segueix pendent, però de greu no ens en sap gens, perquè hi tornarem.

Ambant al cim del Nevado Urus. Foto: Andreu Ferrer

Andreu Ferrer

L'entrevista MANEL PRATS i BAYO

Si algú de vosaltres dóna un tomb per qualsevol dels pobles de les nostres comarques properes, on se celebri un aplec, una ballada de sardanes o algun concert, gairebé segur que hi trobareu el nostre soci entrevistat d'avui. Només cal que pregunteu per aquell "ros" i "pigat" de Vilanova. És el Manel Prats. Un veterà sardanista que alhora ha sabut estar entre nosaltres també com a excursionista-muntanyenc, doncs compta amb un bon historial de marxes i ascensions, però el que sí que sabem del cert és que la seva passió és la sardana. Quan sent una tenora, les cames se li'n van, encara que també li fa peça el ball de saló... i força! Recentment, l'Obra del Ballet Popular li ha reconegut aquesta dedicació fent que la Generalitat de Catalunya li atorgués una merescuda distinció: la Medalla a la Dedicació Sardanista. Al mateix temps de felicitar-lo, li demanem que ens expliqui com ha sigut la seva vida a la Talaia.

Bé, el Manel Prats jo diria que és més sardanista que excursionista, però també n'és, d'excursionista, i com a tal membre de la nostra Agrupació, i per això anem a fer-li aquesta entrevista. Comencem doncs per demanar-li primer de tot que ens faci ell mateix la seva fitxa personal: quants anys té, on va néixer, etc.

Mira, doncs, vaig néixer a Vilanova i la Geltrú l'any 1927 i

sóc solter i jubilat. De petit o adolescent ja era molt afeccionat a la música, havia anat amb freqüència a Barcelona, al Palau de la Música, a escoltar música de Cobla, música catalana. Moltes vegades anava al matí al Palau de la Música i a la tarda al Liceu, a les representacions d'òpera. Com és natural anava al quart o cinquè pis, després d'haver fet hores de cua en aquelles célebres escales on es reunien tots els crítics que coneixien fil per randa tots els

artistes que cantaven òpera. Aquesta afició ja em venia del meu pare, que era músic, i que me la va inculcar. Això em va portar que m'agradés la sardana, la dansa, els ballets... Això va ser de jove, jove. Ja de més gran em va començar a cridar l'atenció la Talaia perquè s'hi feien excursions, sortides a la muntanya i allà em vaig anar apuntant. De mica en mica vaig anar realitzant sortides més fortes i així em vaig enfil·lar cap al Mont Perdut, a l'Aneto...

Bé, de totes maneres ja té prou mèrits el Manel d'haver estat molts anys soci de la Talaia i per això l'entrevistem, però avui motiva essencialment aquesta entrevista el guardó que li han atorgat recentment. A veure, Manel, tu mateix. Com a sardanista t'han atorgat un important guardó per part de l'Obra del Ballet Popular conjuntament amb la Generalitat. Aquest premi és el del Dia de la Sardana de 1999 i diu així: "Per tota una vida dedicada a l'ensenyament i al foment de la sardana a la comarca del Garraf" i s'atorga aquesta Medalla al mèrit sardanista. Estàs content,

Les Agulles del Garraf (Operació Eskorpion). Entre els anys 62 i 65. Foto: M. Prats

Cim del Peña Vieja (Pics d'Europa), l'any 1963. Foto: Manel Prats

suposo, d'haver rebut aquesta distinció?

Home, sí, això realment et dona ànims per continuar i veus que han reconegut la teva tasca de molts anys d'anar per les escoles, perquè gairebé he anat a totes les escoles de Vilanova, a ensenyar sardanes. I actualment encara cada any, no solament jo sinó juntament amb altres companys de la Talaia, ensenyem pel cap baix a una cinquantena d'alumnes a ballar sardanes. Això encara ho fem.

Explica'ns una mica la teva trajectòria de la qual tens dues branques ben diferenciades i que has anat compaginant: la sardanista i la muntanyenca. Ara, actualment, més aviat potser la sardanista però que abans compaginaves sovint amb la muntanya. Quan vas començar realment a la Talaia?

A l'entitat vaig començar per raó que érem una secció fora de la Talaia que ens dèiem Secció Folklorica, que havíem estat al Círcol Catòlic i també dintre la Unió Vilanovina. Però tant en una societat com en l'altra no acabàvem d'encaixar-hi bé, no ens deixaven obrir massa a les nostres ambicions, hi estàvem massa lligats, i vam pensar d'anar a la Talaia a veure si ens rebien bé i ens oferien un local i ens donaven ànims per tirar endavant. I així va ser. Vam venir aquí i vam formar la Secció Folklorica de la Talaia,

Clavé, allà també vam continuar amb l'ensenyament de sardanes. Em sembla recordar que ens reuníem tots els dissabtes. En aquells moments hi havia molta gent amb ganes d'aprendre'n perquè semblava que era una cosa reivindicativa de les aspiracions dels catalans.

Amb tot això vam formar una colla sardanista, que era la tercera o quarta en la qual jo hi participava, que va ser la Colla Volerany. Altres colles que hi havia hagut a Vilanova i que s'havien format dintre la Secció Folklorica quan encara no pertanyia a la Talaia, havien estat Humor i Alegria, Flors d'Ametller, Roselles Vilanovines i Sant Jordi. La colla de què parlàvem, doncs, la Colla Volerany, va néixer l'any 1974, i era formada per gent sardanista però que també practicava

això era cap al juliol de 1959, quan encara l'entitat estava al carrer de Sant Pau. Allà vam començar a ensenyar sardanes. Després va ser quan ens vam traslladar tots plegats al local del carrer d'Anselm

l'excursionisme i així doncs compaginàvem les dues aficions. En aquella època la Colla Volerany va organitzar un concurs de colles sardanistes que una entitat bancària, crec que era el Banc de Biscaia, va ajudar a patrocinar i es va fer a la Plaça de Catalunya, a Vilanova. Aquesta colla es va anar estenent per tot l'àmbit de Catalunya, va participar en tots els concursos que es feien en diferents poblacions i fins i tot vam arribar a ser campions dins la nostra categoria a Barcelona, l'any 1976, any en què naixia l'altra colla sardanista: la colla Talaia. Val a dir que ho fèiem força bé.

També hi hagué l'inici d'Amics de la Sardana, no? Com va anar això?

Sí, és veritat. Això va ser anterior a la formació de la Colla Volerany. En una assemblea general de socis de l'Agrupació, cap a finals

Sortint de Silgès en la VI Marxa Social de la Talaia, l'any 1964. Foto: M. Prats

Descans a la carena del Mulleres, camí de l'Aneto (1964). Foto: Manel Prats

Fent un descans al Portilló Superior (Aneto), l'any 1964. Foto: Manel Prats

Cim del Mont Perdut (1967). Foto: Manel Prats

del 64, vam exposar les intencions de la Secció Folklorica d'organitzar audicions de sardanes i l'Assemblea ho va recolzar, però com que no hi havia mitjans econòmics per a gairebé res, una colla de socis vam anar fent una campanya per a la recollida d'adhesions, anant casa per casa i enviant cartetes. Així es va iniciar Amics de la Sardana, l'any 1965 i que encara existeix avui en dia com ja sabeu, com a secció autònoma dins l'Agrupació Excursionista Talaia. Es van tornar a organitzar audicions. En una primera campanya vam arribar a la ratlla dels 300 socis, i en una segona ja assolirem els 500 socis, tot un èxit de participació i entusiasme. S'havien fet moltes audicions, alguns concerts de música catalana, Aplecs de la Sardana, havíem participat en la proclamació de les Pubilles de la Sardana, en Homenatges a Pau Casals, a Eduard Toldrà i d'altres importants altra vegada haver anat als Pics d'Europa. Havíem deixat la

un balard i feien una processó, i tots els pastors d'aquells indrets, una cosa molt típica que ens va agradar molt, aquella visió des de mitja muntanya veure allà al fons de la vall aquesta cerimònia.

En les fotos que ens has ensenyat tens algun lloc com ara el Mont Perdut...

Sí, sí, és veritat. Un cop en unes vacances vàrem acampar em sembla que érem quatre o cinc companys de la Talaia i vam anar des de Torla, on estàvem acampats, cap a les valls i les Grades de Soaso fins a les Clavijas de Cotatuero, vam tirar amunt fins arribar al Refugi de

locomoció a Potes i vam caminar cap a la Riera del Cares, amunt, fins als llacs d'Enol i d'Ercina, al refugi de Delgado Úbeda... Unes bones caminades, ja ho crec. Recordo precisament que era un 6 d'agost perquè vam sentir unes campanes i resulta que el so venia d'una ermiteta que hi havia allà, on celebraven la Mare de Déu de les Neus, la imatge de la qual treien en

Goriz i l'endemà vam continuar muntanya amunt cap al Mont Perdut.

És a dir, que has fet els cims més alts i coneguts del Pirineu. Has fet més coses, evidentment, sabem que has practicat també l'esquí.

Sí home, naturalment. Em vaig comprar uns esquís i tenia el meu equip d'anar a esquiar, sí, sí. Sortíem amb companys i un dia anàvem cap al Pas de la Casa, un altre dia cap a una altra banda, diverses vacances les havíem passades als Rasos de Peguera, i a Cerler també hi havíem anat. En aquella època encara no hi havia els telecadires, érem mig pioners encara allà.

Has participat en altres activitats com ara Marxes?

Oi tant, en Marxes d'Orientació, Nocturnes, Dufour, d'Azimuts, i les nostres socials d'orientació per descripció, no cal dir-ho...

Si bé el Manel no ha estat un home de fer grans gestes alpinistes, sí que es pot dir que ha trepitjat i ha conegut gairebé tot el nostre territori. Ara et preguntariem, com veus l'actual situació de la Talaia, com veus el futur, què hi trobes a faltar, o bé què t'hi sobra...?

Bé, trobo que no hi sobra res, que està ben enfocada. El que trobo és que hi ha moltes especialitats,

El Manel a la Mola d'Estats en una marxa de regularitat, l'any 1967. Foto: M. Prats

els que fan muntanya, els escaladors, els espeleòlegs... Així com abans fèiem de tot, ara no, ara hi ha seccions que només fan la seva, i jo en canvi, com d'altres, havíem fet espeleo, havíem anat al Garraf a fer algun avenc, havíem anat a esquiar, fèiem travesses i caminades, en fi, de tot una mica.

Esperes poder fer encara alguna cosa que no hagi fet a la teva vida? Què t'hauria agradat fer i encara no has aconseguit? Explica'ns si tens alguna ambició o il·lusió amagada.

No sé què podria dir-te. Jo sóc

bastant espontani en les coses. Vull dir-te que veig o llegeixo una cosa que penso que em pot agradar i deixo tot el que estic fent i me'n vaig cap allà. Tant és així que estava treballant i em venia per exemple un diari a les mans amb la notícia d'una Festa Major a tal lloc amb la Cobla La Principal de

El Manel en una ballada de sardanes el setembre de 1974. Foto: Manel Prats

la Bisbal...Vinga! Firma'm un permís que plego! I me n'anava cap allà. Sí, sí, això ho havia fet.

Celebració del X aniversari dels Amics de la Sardana, el 20 de març de 1976. Foto: Mercadé

D'això se'n diu estimació a aquesta afició que ha tingut el Manel i que ha cultivat especialment, molt especialment, que ha estat la sardana.

Tu parles de sardana, però aquí també hi ha un cas que és molt curiós de saber i que si em permetes t'explicaré. Estant jo un dia en una festa major, els músics de l'orquestra em van cridar i em diuen: Escolta, ens interessa un que balla com tu -que allò era ball agafat, eh, no eren sardanes- perquè hem d'anar a Madrid a fer la promoció de l'orquestra i necessitem dues parelles de ball que actuaran allà davant de les càmeres. I sí, sí, me'n vaig anar a Madrid amb les despeses pagades, i allà vam actuar en un programa que es deia Rocambole, em sembla que era l'any 89, i vaig sortir ballant valsos, passos dobles, polques, amb una noia que em van presentar i amb qui em vaig avenir molt bé ballant, i així vam sortir per la televisió.

Vaja, un artista de la tele. Bé, Manel. Ens ha agradat parlar amb tu, i et desitgem que per molts anys puguis seguir rebent distincions si encara pots aconseguir-ne algunes més. Felicitats una altra vegada i per molts anys.

Josep Blanes

Moment de l'entrega del premi a la Dedicació Sardanista, al Palau de la Generalitat (1999). Foto: M. Prats

El "hobby" d'aquest estiu (36)

LES BARRAQUES DE VINYA I ELS MARGERS - i 2 -

ORIGEN DE LA TÈCNICA DE LA PEDRA SECA

L'origen d'aquesta tècnica és ancestral, és a dir, pròpia dels avantpassats, i les barraques construïdes d'aquesta manera tenen similitud amb les construccions que hi ha a la península del Sinai; amb els "nuragues" de Sardenya; amb els "talaiots" de les Illes Balears; amb els "trulli" del sud d'Itàlia, amb els "fornos" portuguesos; amb els "bombos" de la Mancha; amb les "boris" provençals, i també amb altres construccions similars que hi ha a la resta de països de la costa mediterrània.

A Catalunya, segons Josep Soler i Bonet, poden tenir un origen medieval, encara que les actuals barraques tenen el seu origen en el període de l'expansió de la vinya dels segles XVIII i XIX.

A la nostra comarca, la proliferació massiva de les barraques es va donar a les muntanyes i els fondals que ens envolten: font d'en Bonet, fondo del Pedruell, fondo d'en Guardiola, fondo de la Masia Perris, etc., és a dir, des dels peus del Montgròs fins als peus de la Talaià, i també a les partides properes a elles. Aquest fet abans citat, seria conseqüència de l'artigament d'aquestes muntanyes que es va iniciar vers l'any 1800.

LA FONT D'EN BONET

Els orígens de l'agricultura de la font d'en Bonet van ser aquests. Hi havia un tal Bonet que n'era l'amo i era de família noble. Per la carena de la seva muntanya hi passava el camí de Canyelles, i el trajecte era

solitari i feréstec. Va deixar, doncs, que els pagesos artiguessin les seves muntanyes, la qual cosa va donar a aquell sector més vida, i com que era lluny del poble, els pagesos s'hi van construir les barraques, tant per a l'aixopluc com per passar-hi la nit i estalviar-se la caminada a Vilanova. Així doncs, arrencant pedres, fent marges i plantant vinya, es va produir la transformació en aquell sector de muntanya del nostre terme.

QUI FEIA LES BARRAQUES

Tot i que semblen unes construccions fetes, com diríem ara, tot fent "bricolatge", no era així. A Vilanova, hi hagué un home conegut com el "Moreno de les barraques", i això vol dir que aquest era el seu ofici; de Canyelles era conegut un tal Tort que feia el mateix, i ben segur que a cada poble de la rodalia hi havia un home o més dedicat plenament a aquesta feina.

També hi havia margeners, gent que treballava amb la pedra, però fent marges. Entre els uns i els altres, van ajudar a molts pagesos a aprendre'n i a vegades se'n ajuntaven dos a "tornar jornal", és a dir, primer fem la teva i després fem la meua, i entre tots dos era més fàcil de construir una cabana sòlida i forta.

Si la barraca era de mida petita, dos homes, en un dia, podien començar-la i acabar-la; ara, si es tractava d'una barraca gran, d'uns dotze metres de diàmetre, podia durar tota una setmana, treballant-hi tres o quatre homes.

Quan construïen la barraca, no hi feien gaires filigranes: deixaven el portal sense porta, no es feien

finestres, tampoc xemeneies i la impermeabilització del sostre, que poques vegades feia falta, era a base d'un caramull de terra amb una plantada de lliris blaus, atzavares o alguna altra planta d'aquest tipus, que amb les seves arrels subjectaven el caramull.

LA PEDRA A MALLORCA

A Mallorca, país de molta pedra, hi ha una escola de margers nascuda a Sòller. Al poble de Marratxí, hi ha molts margers i parets dignes d'ésser conservades, la majoria de les quals ja es troben en l'inventari patrimonial actualitzat l'any 1997.

Un dels mallorquins que més ha fet en aquest camp és el mestre Pep Nadal, nascut l'any 1922, el qual ha dedicat tota la seva vida a aquest art. Sovint, encara va per les escoles per contribuir al coneixement del seu ofici. A més de margener, és aficionat a fer glossaris, com la mostra que segueix:

Jo som un treballador
i em diuen es bunyoler.
Es meu ofici és marger;
si no ho creis demanau-ho,
i si heu de menester cap
margetó
de bon gust el vos faré.

ALTRES FINALITATS DE LES BARRAQUES

Quan a l'estiu de l'any 1854 Vilanova patí l'epidèmia del còlera, de resultes de la qual van morir 899 persones, hi hagué molta gent que va decidir marxar del poble. Els que van poder, marxaren a d'altres localitats, però molts altres sense recursos es van escampar pels

afores, pels voltants de Vilanova, i s'instal·laren a les barraques de vinya fugint del focus del còlera. Aquest fou un ús secundari que tingueren les barraques.

BARRAQUES AMB NOM PROPI

D'entrada, el nom que podia tenir una barraca era la de l'amo del terreny o del qui l'havia feta, però com en tot hi ha excepcions. Algunes barraques han arribat fins als nostres dies amb el nom arrelat en un moment concret. Vull citar alguns noms de barraques que hi ha dins el nostre terme i que quan les anomenem ja podem situar-les al seu lloc: la barraca del Cigarro, situada al capdamunt del fondo del Castellot i prop del camí del Mas Roig; la barraca del Bruno, al darrere del Mas de l'Artís; la del Peret Samà, prop del Corral d'en Tort; la del Cagarina, al sector de Vilanoveta; la del Barre-res, sobre la masia Tapet; la del Pi Cordí, darrere la masia Tapet; la del Velasquez, al Mas de l'Artís; la del Montoliu, al fondo de la masia Peris; etc.

INICIATIVA POPULAR PER SALVAR LES BARRAQUES

A la comarca, s'han recollit signatures que pretenen que la Generalitat de Catalunya faci una llei que eviti la destrucció de les barraques de pagès. Aquesta iniciativa està promoguda per les entitats Patronat de Sant Galderic i per SOS Monuments, i ha estat secundada per moltes altres entitats i persones de la comarca a títol individual, com el sitgetà Josep Orriols.

LES MIDES DE LES BARRAQUES

Les mides d'aquestes construccions podien ésser molt variades, però no eren gaire grans. Generalment són rodones, i mentre exteriorment fan de 8 a 10 metres, a dins hi ha una circumferència útil d'uns 5 metres. L'alçada, a l'interior i al mig, és d'uns 2,5 metres, i la porta té entre 80 cm i un metre d'amplada i per entrar-hi s'ha d'acotar el cap.

I com no! Jo que vinc de pagès, sé el que és una barraca. A la terra que tenia el meu pare a tocar del Corral d'en Guardiola, en teníem una amb les mides abans esmentades que, a més, tenia porta per tancar-la amb clau. Com que la propietat era a uns 3/4 d'hora del poble, durant una colla d'anys, al temps de la verema, per no haver de matinar tant, ens hi quedàvem tota la família: a sopar aviat i a dormir. Potser així va començar la meua afició a l'excursionisme.

Sols em queda donar les mides aproximades d'una gran barraca que hi havia on actualment hi ha la fàbrica de ciment Griffi. Les mides exactes no les sé, però el que sí que sé és que quan plovia entraven a dins amb l'animal (que era un matxo gros) enganxat a l'arada, i a dins podien donar el tomb per tornar a sortir de cara, havent acabat de ploure. Realment devia ésser gran.

PROCÉS GRÀFIC DE CONSTRUCCIÓ D'UNA PETITA BARRACA

Joan Lluís Sivill i Vergés

Bibliografia:

Albert Tubau Garcia. Diari de Vilanova, desembre de 1995.

Magí Miret i Mestre / Eduard Riu Barrera. Miscel·lània Penedesenca 1995. Institut d'Estudis Penedesencs.

Josep L. Pol i Llompart. Revista de cultura popular de Mallorca, desembre 1997.

Trinitat Ruiz, L'Hora del Garraf, gener de 1999.

Juan Bassegoda Nonell. Revista de la Diputació Provincial de Barcelona, desembre 1976.

Notícies i comentaris

BONES NOTÍCIES PER ALS ESQUIADORS

Ja es rumorejava durant la temporada passada, però, pel que sembla, enguany serà un fet que les dues estacions d'esquí més importants de la Cerdanya s'uneixin.

Així doncs, la Molina i Masella enllaçaran els seus remuntadors, que convergiran principalment al capdamunt de la Tossa d'Alp, d'aquesta manera es podrà esquiar a ambdós costats, des del pla d'Anyella fins a Coma Oriola, amb un mateix forfait que segurament serà bastant car, però que permetrà gaudir d'una gran quantitat de pistes.

LES ZONES DEL GET

El Grup Espeleològic Talaia ja té adjudicades dues zones d'exploració per realitzar treballs de recerca espeleològica.

La primera, és la que anomenen Zona del Gaià, situada entre les comarques de l'Alt Camp i la Conca de Barberà, en els municipis del Pont d'Armentera, Querol i Santa Perpètua de Gaià. S'estén des del vessant dret del riu Gaià fins a la cara nord-oest de la serra Morena i el serrat del Canadall. En aquesta zona, ja hi va estar

treballant el G.E.T. a principis dels anys 70.

Malgrat que, en principi, no presenta grans possibilitats d'exploració, sí que pot ser una gran escola, i té d'interessant que és a prop de Vilanova: en una hora de cotxe s'arriba a Querol. Això permet anar-hi un diumenge o un cap de setmana, i durant quasi tot l'any, exceptuant l'estiu que hi fa molta calor.

La segona, és la zona de Cotiella, al Pirineu Aragonès, al voltant del cim de Cotiella, de 2912 m d'alçada, principalment el circ d'Armenya. És a dir, d'alta muntanya, on s'hauran de realitzar campanyes d'estiu, perquè a l'hivern la neu obstrueix les boques de les cavitats.

Els grups que ja l'han explorat hi tenen catalogades més d'un centenar de cavitats, però els membres del GET creuen que encara hi queden coses a fer, i segur que s'ho passaran molt bé desenvolupant l'apassionant activitat que suposa la recerca, exploració i estudi de noves cavitats del meravellós medi subterrani.

TIROLINA ESPECTACULAR

El passat dia 5 de

setembre, poguérem veure pel Canal 33 una espectacular tirolina a Montserrat, entre l'Elefant i el Cavall Bernat.

El protagonista fou el portuguès Victor Pires, el qual amb tres hores i escaig féu una baixada lliure des de l'Elefant per, a continuació, remuntar a base de jumar fins al cim del Cavall Bernat.

El cas és que un parell de membres de la Talaia, prèviament i conjuntament amb altres escaladors, havien col·laborat a estendre al llarg de la serralada montserratina uns quants centenars de metres de cordes que portaven dins de pesades motxilles.

Un espectacle amb molt de risc, però que fou molt emocionant.

CAMP DE GOLF AL PEU DE LA TALAIA

Potser per apaivagar l'impacte ambiental de la propera autopista, ens han plantat, just al peu de la muntanya que ens dona el nom, la Talaia, un camp de golf que té per nom "El Portal del Roc".

Protestat sense èxit per tots els ecologistes, el camp

Notícies i comentaris

ja funciona i la seva verda explanada contrasta amb l'eixutesa immediata dels altres terrenys que l'envolten i de les restes de vegetació malmesa pels incendis, que tot just es comença a revifar sense cap arbre que doni ombra al camí de pujada a la Talaia.

L'únic acceptable d'aquest camp és que almenys no consumiran aigua dels pobres aquífers d'aquella zona i, en canvi, per regar gastaran aigua del proper canal del Pantà de Foix, i amb una bomba pujaran l'aigua pel fondo del Castellot, pel costat de la quasi enfonsada cabana del Cigarro i cap a la bassa central del camp de golf.

Tot i amb això, continuem creient que aquest camp està fora de lloc en aquesta contrada.

L'ERMITA DE LURDES I EL SEU ENTORN, ABANDONATS

Lamentablement, hem de fer-nos ressò del llastimós aspecte que presenten, tant l'ermita i les dependències annexes, com el recinte, el qual fou magnífic escenari d'aplecs i acampades organitzats per la Talaia.

Hi ha portes i finestres

esbotzades i està tot ple de pintades i d'endimaris portats per marginats que han sojornat en aquelles edificacions i que guarneixen aquell bonic i històric indret, en el qual, almenys un parell de generacions de vilanovines i vilanovins i persones de les comarques properes, començaren a plantar les tendes i a aprendre l'art de l'acampada o a actuar al voltant d'un foc de camp al redós de l'ermita.

En aquells moments, el caliu dels aplecs aglutinava centenars de participants a les curses, els jocs, les sardanes o els castells, i ara, als qui vam participar en aquells esdeveniments, ens dol l'abandonament en què es troba.

Potser ara que aquest lloc està inclòs dins l'àrea del Parc del Foix es podrà aconseguir aturar el desgavell. De moment, el camí d'entrada al recinte ja ha estat barrat amb una cadena per evitar l'entrada de vehicles. Esperarem el miracle de la recuperació.

LA CREU I EL "CUCÓ" DE LA TALAIA

Potser seria qüestió que la nostra entitat es plantegés dedicar alguna jornada a recuperar o restaurar dos

simbols del cim de la Talaia: la rovellada creu del mirador i el malmès "cucó", que actualment no té ni porta ni coberta i que servia per recollir l'aigua de pluja.

Encara que ara el cim no ofereix gaires atractius, ja que la pineda va ser víctima dels incendis i la vegetació que hi predomina són les gatoses, la bona panoràmica que es divisa des d'aquell indret convenç a molta gent a pujar fins dalt. Fins i tot, a la capelleta que hi ha sota la creu, algú hi ha deixat una llibreta per signar, a tall de llibre-registre pirinenc, on consten la signatura de diverses persones en dies diferents del passat estiu.

Potser el fet de recuperar el cucó i poder trobar aigua fresca allà dalt, convidaria a fer més excursions per dalt del cim que ens dona el nom. La idea resta en peu.

TENIM LA GROSSA!

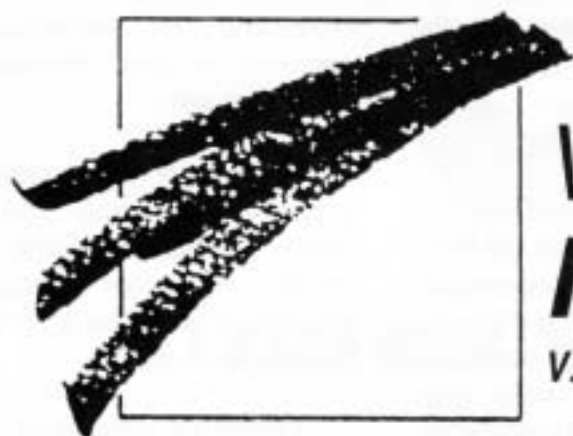
No ho dubteu, tenim la Grossa de Nadal. Si no us afanyeu, us podeu quedar sense cap butlleta de la sort. Si esteu interessats a ser milionaris, dirigiu-vos al Manel Vidal que us facilitarà tants talonaris com vulgueu del núm. **17.907!**

la lionesa

PASTISSERIA

Santa Eulàlia, 6 - Tel. 93 893 02 99
VILANOVA I LA GELTRÚ

VIATGES
INTERGAVA

V. INTERNACIONAL GAVA, S.A. G.C. 129

LA VOSTRA AGENCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MES DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIO I TREN

OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'A.E.TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!

C. Almirall Colom, 6 - Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07 - VILANOVA I LA GELTRÚ

El plaer de comprar

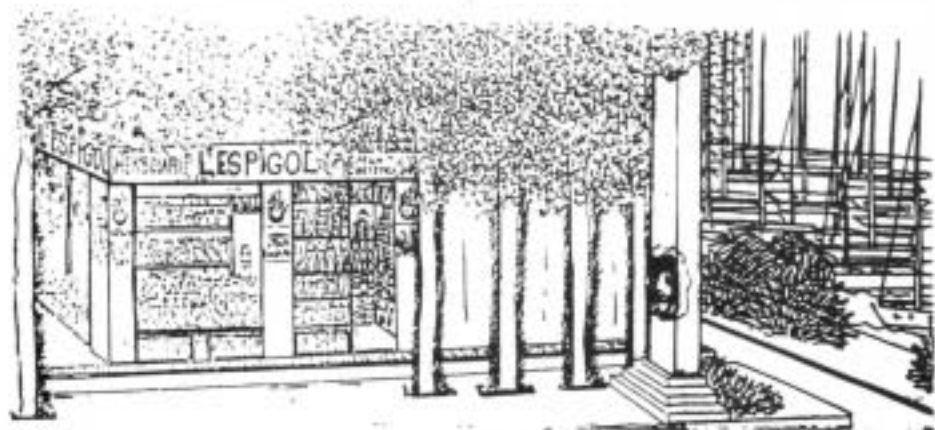
i ara hem obert botiga a Vilanova,
al c/ Dr. Zamenhof, 28 - Tel. 93 815 92 14

La compra fàcil

PASSEIG MARÍTIM - SEGUR DE CALAFELL

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, dietètica, formatges i especialitats

GRAN
ASSORTIT
DE
PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú

El Giraldillo

«EL BUEN TAPEO»

junt a la Piscina Municipal

C/ Pelegrí Ballester, 19-21
Tel. 93 815 62 02

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

 **INTERSPORT
OLARIA**

TOT PER A L'ESPORTISTA

A Vilanova:
Pl Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

Al Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

Ferrino
Coleman
Chiruca

Salomon
Line 7
Petzl

Trango
Columbia
Polar Mountain

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% en els articles de muntanya